

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Wekerle-tér 671.

Feloldó szerkesztő:
Bíró Pál.

Főmunkatárs:
Dr. Buza Barna.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, félévre 2.50, negyedévre 1.25
Egyes szám ára 5 kr
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutóbbi napig szabadban közölünk.

Hajnalhasadás.

Sátoralja-Ujhely, szeptember 18.

(bp.) A mióta a parasztszocializmus felütötte fejét a buzakalászok között, azóta mintha egy új hajnal hasadt volna meg a magyar haza egén.

Emlékezzünk csak vissza azokra a sötét napokra, a mikor a Bodrogköz rónái katonaság lepte el, amikor Zempléni vármegye közgyűlési termében a statáriumról rettegve suttogtak. Kőszívű emberek sirva fakadtak a vármegye hideg falai között: »Szegény magyar népünk, szegény magyar hazánk elvész.« Ez a jajszó nyilallott végig az országon.

És ime ma tul vagyunk minden nagyobb veszélyen, az okos magyar paraszt belátta, hogy a lelketlen igazgatók kicsiny csoportja az ő piros vére árán akart kövérré hizlalótni. Az ideai aratás csendben, békés nyugalommal folyt le.

Mindez azonban nem azt jelenti, hogy most már behaggyunk azokat a sebeket, amelyek oly könnyen törtek fel a Várkonyiak cudarságai. Csak ott lehet sebet törni, a hol meg van a seb. Az a tapintatos bánásmód, amelylyel a bodrogközi parasztszocializmus elfojtatott már csak a fuldoklóknak szalmaszálhoz való kapaszkodási műtete volt. Megijedt a közigazgatás, megdöbbsen a szocializmus terjedő ártól és hogy ugyanezeken higadtan, tapintatosan végezte a dolgot ez mindenre dicséretére válik.

Amde ezzel még csak fél munkát végeztünk. Mert a lappangó bajok mindenre ott voltak a testben. Hogy éppen a gyors orvosi segély, az első köztölgés műtete sikeresen ment végre ez még nem a gyökeres orvoslás.

Tessék csak elolvasni mit vág a szemünkbe Holló Lajos a Magyarországon vasárnapi vezércikkében: azt, hogy *közömbös társadalom* vagyunk. Igaza van. Kacagunk, dözölünk, tombolunk a megelégedettség biztos révben, a míg — amint mondani szokás — minden a rendes mederben foly. A mikor azután a veszély közvetlen a hátunk megett ijeszti: akkor jajtunk és sirunk. A rendes mindennapi élet folyama alatt eszünk ágába sem jut hasznos eszmék érdekében fáradozni. Mindig és mindenben csak a kicsinyes hatalmi érdekeket látjuk csoportosítani, — mindenfelé csak a hiúság kielégítését, csak a pillanatnyi élvezeteket lesik. Az ambíció nem terjed csak addig, amíg egyéni érdeket szolgál. Az önzés ül országot a köz-

érdek szeretete mellett. — Egy fikarcnyi népszerűsért, egy csöppnyi igazi hazaszeretért nincs a lelkekben. Egy tál lencsésért képesek odaadni a multak dicsőségét, annak melege alig hevít fel egy-egy szívet. Sivár és színtelen ez a társadalom. Közömbös minden iránt ami jó, ami szép, ami nemes.

És mégis ha még oly üresnek nézem a magyar társadalom lelkét, ha még oly sötét is a magyar haza fölött elterülő égboltozat, én a messze távolban látok világosságot derengeni. Szinte hallom a jövő zenéjét, amint alig érthető hangokkal meg-megszakítva hangzik fel a távolból, hirdelve az új század boldogságát.

Azt mondják, hogy minden századnak meg van a maga nagy revellációja. Ezt a revellációt én a mult esztendői parasztszocializmus mélyében keresem. Annak a mélyében olyan kráter van, amely a mult esztendőben talán tüzzel öntötte volna el az egész országot. Úgy érzem, hogy a társadalom megmozdult, lassan ugyan, mint egy hatalmas test. De megérezte, hogy rettenetes erőre van szüksége. Olyan erőre, amely egy nemzetet, egy büszke nép metamorfozist idézze elő véráldozat és szorongyosítottatás nélkül.

Még csak egyes önfeláldozó idealisták verték fel a *szeretet hadját*, de azzal megmutatták az utat, a melyen haladnunk kell. Még csak egy-egy munkást látunk a gáton: feltűrt ujjal, kapával a kezében. Ott állanak amíg az ár rendes medrébe vissza nem tér. A fenyegető pillanatnyi veszélyen túl vagyunk már, de ne feledjük, hogy azt a folyamat erős és biztos kőgáttal kell ellátni. — Ehhez pedig együttes munkára van szükségünk. Tudjuk, hogy igazán erős gyökér nélkül elgyengül, elsatnyul a fa is. Ha nem fogunk hozzá minden erőnkkel a magyar parasztnak, a magyar népnek, a magyar társadalom gyökerének erősítéséhez, ha nem nyújtunk segítséget neki az ő vejrétékes, földetűró munkájához, akkor majd: pusztulunk és veszünk és mint oldott kéve, szét-hull nemzetünk.

Az a világosság ott a távolban, az a pír ember ott a gáton azt a reménységet nyújtja: hogy ragyogni fog még a nap a magyar feje fölött fényesen, tündökölvé.

A magyarságért.

Tolcsva, szeptember 16.

(bb.) Örülök, hogy bár nem ott és nem úgy, a hol és a mint szerettem volna, mégis visszhangot keltettek a magyarságról írt cikkeim, — örülök,

hogy alkalmat adtak a katolikus klérus hazafias érzületének oly szép megnyilatkozására. A »Zempléni Hirlap« cikke nem épen hizelegve emlékszik meg rólam, — s nekem mégis jól esik, mert látom, hogy felháborodásának a hazafiság a forrása.

Már-már elhallgató hang csendül meg újra ebben az cikkben: az a szenvedélyesség, amely az egyházpolitikai viták idején jellemezte a fiatal katolikus papság felszólalásait. De most nem bánt ez a szenvedélyesség, mert egész más az indoka, mint akkor volt. Mikor arról van szó, hogy melyikünk magyarabb, ki szereti jobban a hazáját, akkor szeretem, ha körömszakadtig védi mindenki a maga jussát, akkor ha a vita hevében betörök is a fejemet, még az se fáj.

De bár tetszik, imponál nekem ez a hazafias szenvedélyesség, én még se azon a hangon fogok válaszolni. Nyugodt, tárgyilagos leszek, mint ahogy nyugodtan, szenvedély, indulat, harag és célzatosság nélkül írtam azt a cikket, a mely erre a szenvedélyes hangra okot adott.

Mert én harcot akarok, — de nem úgy, hogy mi magyarok küzdjünk egymás ellen, hogy mi háboruskodjunk egymás közt azon, hogy melyikünk teljesíti jobban a kötelességét, — nem úgy, hogy ilyen áldatlan vitában pazaroljuk el azt az erőt, a melynek minden parányára szükség van a közös ellenség elleni harcban. Harcot akarok, de nem egymás ellen, hanem a nemzetiségét eszme által felidézett s nemzeti létünket fenyegető bomlás és pusztulás réme ellen.

Ezzel a feljeggyással adom meg a Zempléni Hirlap kérdésére válaszomat:

A Z. H. védelmébe veszi a katolikus papságot, a kassai szemináriumot s Bubicus püspököt. — Mind a három védelem — bármily szépen sikerült is — fölösleges volt, mert én nem bántottam, nem támadtam egyiket sem.

A katolikus papság multját és érdemeit senki sem méltányolja jobban nálam. Ez a papság mindig a Kapisztránok, a Telkessyek, a Horváth Mihályok példáját követte, s ha akadtak köztük Kollonicsok is, az csak kivétel volt. — Ugorin, Tomori, akik a csatáren haltak meg hazájukért, — Erdős Imre, aki keresztelt a kezében vezette rohamra Branyiszkonál a honvédeket, — fényes és tisztelgetélt multnak kimagasló alakjai. Ezt a katolikus klérust én mindig tiszteltem, s amig ilyen maradt, mindig tisztelni fogom.

S a »Z. H.« állítása szerint mégis a Btk. 127. §-ával, — felség sértéssel vádoltam őket.

Bizony isten nem tettem. — Eszem ágában sem volt bárkit is ilyen súlyos váddal illetni.

Ezt a szót használtam: pánszlávizmus. A Z. H. elmondja ennek a fogalomnak egy definícióját, a mely szerint a pánszlávizmus a büntető törvény szerinti életfogytig tartó fegyházzal büntetendő felség sértéssel egyértelmű, — s össze-zsengem, hogy hogy merem én ilyen súlyos büntetést vádolni a papságot?

Hát bocsanatot kérek, *ilyen* pánszlávizmussal a »Z. H.« definíciója szerinti pánszlávizmussal, nem vádoltam. Vádoltam a papnövendékek egy részét pánszlávizmussal — de nem ilyen értelemben, de nem fogadom el a pánszlávizmussal ezt a definícióját.

Minden fogalom körét tetszés szerinti

nagya szabhatjuk a definíció által. A Z. H. a legszűkebbre szabja a pánszlávizmus fogalmát. Ebben a definícióban a pánszlávizmusnak csak legerősebb, leggonoszabb fajtája van meg, — az enyhébb alakok már kimaradtak belőle. Mintha azt mondanám, hogy emberölést követ el az, aki az apját megöli.

Ilyen értelemben pánszláv — hála istennek — igen kevés van még Magyarországon. — Hanem a közfelfogás nemcsak ezt nevezi pánszlávizmussal, — bár igaz, hogy a szó grammatikai érteleme körülbelül ilyet jelent. — A közfelfogás szerint pánszláv nálunk mind az a pánszláv honpolgár, aki nem magyar, hanem tót, — vagy mondjuk, szláv — érzelmű. Hogy milyen viszonyban áll az ilyen értelem avval a történelmi értelemben vett pánszlávizmussal, arról sokat lehetne írni s talán fogok is egyszer. Most csak konstatalem, hogy ez a közfelfogás szerinti érteleme a pánszláv szónak, s hogy én is ilyen értelemben használtam azt.

Én fenntartom, amit mondtam. Forrást kér a Z. H. — Hát a legkövetlenebb forrásból tudom, hogy a kassai szeminárium növendékei közt sokan voltak és vannak, a kik magyarelleneseek, akik tót érzelműek. Tudom, mert látom. Két évig együtt jártam velük iskolába.

Hatvan százaléka tót volt a papostálytársainknak. Ezek zárt társaságot képeztek, kerültek, sőt gyűlöttek minket, magyar fiukat, elzárkóztak még a magyar kollegáik elől is. Magyarul alig tudtak, s tót érzelmeiknek sok-sok jelét adták. — Neveket nem említek, — nem volt célom egyéneket stigmatizálni. Soknak a nevét el is feledtem már, — lehet, hogy vannak köztük, akik jó magyar emberek lettek azóta. Azt tudom, hogy én akkor irtozóan gondoltam arra: milyen papok lesznek ezekből, mivé fogják ezek nevelni az ő tót hiveiket? És ez az impresszióm megmaradt azóta, s ennek akartam kifejezést adni. — Nem szép a volt iskolatársakról így írni, — nem is volt a szándékomban. Nem terveztem úgy, hogy ezt elmondjam, — nem vádolni akartam, csak rámutatni a hibákra, s kérni, hogy javítsanak rajtuk, ha lehet. Féltreértették a szándékomat, azért kellett ezeket elmondanom.

Azután is hallottam növendékektől, olyanoktól, a kiknek a szavában nincs okom kételkedni, hogy a tót kispapok mindenben separellják magukat a magyaroktól, s folytonos ellenségeskedésben élnek velük. A Z. H. cikkirója csak annyit látott, hogy a tót származású kispapok, ha maguk közt vannak, olykor tótul beszélnek. Akik engem informáltak, azok úgy látták, hogy a tót kispapok mindig együtt vannak, s különválnak a magyaroktól. Ezek látták-e sötétebbnek a dolgot, vagy amaz nézte rózsaszín szemüvegen, nem tudom. Az én két év alatt szerzett impresszióm arról győzök meg, hogy az utóbbi az igaz, — s azért írtam én azt a cikket.

Megerősített a meggyőződésemet az az értesülés, hogy a kassai kispapok nagy része — akik különben nem igen szoktak könyvet venni — több példányban megrendelte, s mohón olvasta a Zimándi püszkös könyvét, míg a felsőbbeségük — nagyon helyesen — el nem kobozta. — Hát ha magyar emberek, magyar papok gyűlölettel innak a magyar történelem egyik legfényesebb alakjáról, — az egyszerűen örültség.

De ha töt ifjak lelkesen olvassák az ilyen eszevesztéseket, — az a magyarellenes érzelmet kétségtelen jele.

Ezt lauram erről vettem tudomást, ezt irtam meg. Nem haraggal, nem gyölölettel: jóakarattal. És állítom most is, hogy így van, s kérem most is, hogy segítsenek rajta. A papsgaz igen sokat tehet a magyarságról. Egy jó, hazafias magyar pap egész falukat magyarrá nevelhet. De hány tette eddig? És voltak-e eddig a dispozióknál erre az első rendű szempontokra tekintettel, igyekeztek-e, hogy a töt vidékekre olyan emberek kerüljenek, a kikből, remélhetők, hogy kerjeszteni fogják a magyarságot? Ugye nem?

Hogy a Kassai szeminárium vezetőségének magyarsága és hazafisága kifogastalan, azt én igen jól tudom. Bucics püspök hazafiságát senki sem tisztelt jobban nálam, — sokszor mondtam, irtam is, hogy én őt a magyar pap eszményképének tartom. Sőt talán jobban megbecsülöm a hazafiságát, mint sokan az alárendeltjei közül, a kik — hisz a cikkirő ur bizonyára jól tudja — több ízben, így az egyházpolitikai harcok idején is, nem jó szemmel nézték szelid és hazafias álláspontját.

De sok van, amit a püspökök és a vezetők meg nem latnak, ami titokban, rejtve történik s amire mindig jó figyelmetetni azokat, a kik segíthetnek rajta.

Ha úgy lenne, a mint a Z. H. írja, ha az én tapasztalatom csak megfigyeltatlan érzelmi csalódás, az én értesülésem csak misztifikáció lenne, tessék elhinni, hogy én örülök neki a legjobban. De én nem úgy látam, nem úgy tudom. — És ha megírtam, a mit láttam, ne tessék azt antiklerikális okvetlenkedésnek nézni, s ne tessék védeni azt, amit nem támadtam. Mert nem az a feladatunk, hogy összevesszünk azon: ki a hibás, — hanem hogy egyesült erővel, minden szorgalmunkkal, minden munkásságunkkal törekedjünk a közös, nagy és szent cél elérésére.

Fiat pax!

Bencsik főszolgabíró fegyelmi ügye.

Sátorjaja-Ujhely, szept. 19.

Először hoztuk a hírt, hogy *Bencsik István* bodrogközi főszolgabíró a belügyminiszter állásától felfüggesztette és ellene a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat megtartását elrendelte. A felfüggesztés megokolása a hivatalos megokolás idézete volt. Azóta hírül adtuk már, hogy a megyei közígazgatási bizottság id. *Mecser* Gyulát küldte ki a vizsgálat vezetésére és befeljeszésre. Mi ilyenképp teljes bizalommal nézünk az ügy korrekelt elintézésére.

Különben pedig Bencsik István a következő védelem közlésére lére kér fel bennünket, a mint következik:

Tekintetes szerkesztő ur!

Miután vármegyém közönsége a nmtgu Belügyminiszter urnak 84212. sz. a. kelt azon leiratából, mely engemet — az elrendelt vizsgálat során hivatalos állásomtól is felfüggesztett — legelső sorban a „Felsőmagyarországi Hírlap” közleményeiből szerzett tudomást.

S miután e közlemény felfüggesztésemet az „az adóügyek kezelése körül tapasztalt szabálytalanságok” által okolja meg; hogy ezen indoklás által a netán megtevésztett közönség felfüggesztésem valódi okai iránt átjékozást nyorjen, tisztelettel kérem tek. szerkesztő urat:

hogy a nmtgu Belügyminiszter ur megtevésztésére szolgáló alaptalan vádakkal szemben itt . alatt

kifejezett azon védelmemet, amelyet kihallgatásom alkalmával szószertint *jegyzőkönyvbe fogok mondani*. becses lapjának hasábjain — egész terjedelmében — közlé tenni szíveskedjék.

Rad. 1890. szept. 16.

tisztelettel
Bencsik István,
a bodrogközi járás
főszolgabírája.

*
K.-Helmecc, szept. 17.

Hogy a Nmtgu belügyminiszter urnak 84212. sz. a. kelt leiratában — az ellenem elrendelt vizsgálat s felfüggesztésemnek indoklásaiul felhozott vádpontokkal szemben, alább előterjesztendő védelmem során — minden kétséget kizárólag beigazolhassam azt:

1-ször, hogy az állammal szemben fennálló tartozásomnak törvényszerű behajtása elé akadályokat nem gördítettem, mert a s.-a.-ujhelyi pénzügyigazgatóság által ellenem kiszabott 1961 frt 38 krral az államkincstárnak nem tartozom. — s így annak a felelősségi hatóságok végleges döntése előtt ellenem célba vett behajtása — nézetem szerint törvénytelen volt;

2-or, hogy betiltott bérösszegemnek egy részét Rad közleg bírāja, *Migléc Mihály*tól a 1883. 44-ik t. cz. 63. §-ának világos tilalma ellenére önhatálmulag el nem vehettem, s hivatalos tekintélyemet jogtalanul fel nem használhattam; — mert Feldmann Imre haszonbérőlm bérösszegemet mindenkor az én nyugtáimra és kezeimhez fizette ki, és mert a bérőlm által a letiltás idejétől fizetett bérösszeget nem kifogásolt adó-tartozásomra a nmtgu közleg. Bíróságához felterjesztett nyugtáim igazolása szerint 31 frt 61 krral tuliztettem, s ebből kifolyólag a körjegyző által jul. 12-én kiállított s hasonlóan felterjesztett kimutatás szerint 1891-től 98 végéig a terhemül kimutatott s általam nem kifogásolt hátralékomra 88 frt 13 krral felülfizetést teljesítettem; — és

3-or végül, hogy a f. év június 29-én Talapkovics Vazul m. kir. Pénzügyigazgató urhoz küldött magánlevelemben használt állítólagos fenyegetésekkel őt megfélemlítetm — hivatalának gyakorlatában akadályozni nem igyekezhettem; — mert egy férfiul — ki eselekedeteinek törvényes és jogos öntudatával bír, megfélemlíteni nem lehet. — és mert e magán levelemben kizárólag az volt a célja: hogy tudomására hozzam a pénzügyigazgató urnak, hogy ellenem már csaknem két év óta tanusított eljárásait — éppen azért mert az a törvényes alapot nélkülözi — csakis személyes inzultusnak, tervszöri üldözésneknek kvalifikálom, — mondom, hogy mindezeket beigazolhassam s földerithessen azt: hogy a nmtgu belügyminiszter urnak ellenem ezen magán ügyemből kifolyólag alkalmazásba vett rendszabálya téves információkon alapul, — szükségesnek tartom védelmem során röviden elősorolni azon száraz tényeket, a melyek az ellenem emelt alaptalan vádakkal előzményeitől szolgálják, s a melyeknek keretében a Pénzügyigazgató ur és közlegei által eköve-tett törvénytelenések halnaza — engemet teljes jóhiszeműséggel a jogosult önvédelem harcába kergettek. Mindenekelőtt is csatolom itt . alatt radi birtokom 34. sz. tkvi ivének kivonati másolatát s igazolom az által: hogy birtokomra a 40. sorszám alatti kitérlés adatai szerint még a régebbi időköl 3713 frt 45 kr. nagy részben kifizetett kincstári és szabályozási terhek voltak bekebelezve; — s ebből kifolyólag a midőn a 2. alatti csatolt letiltási rendelvénvből tudomásul vevém: hogy

az államkincstár ezen bekebelezett követelésemből még mindig 2384 frt 51 kr. olyan követelést tart nyilván ellenem hátralékol, a melynek egy tetemes részét én birtokomban levő nyugtáim szerint kifizettem; egy körvénnyel adtam be a s.-a.-ujhelyi pénzügyigazgatósághoz, hogy velem a leszámoltat foganatosítani s hátralékomat helyesbíteni sziveskedjék.

A leszámoltat foganatosítottat velem 1890. év végéig fennállott tartozásomra nézve 1890. decz. 16-án. és ennek eredményeként meghozván a pénzügyigazgatóság itten 3. alatt eredeti példányban csatolt 30257. sz. végzését 1891. év aug. 17-én ezen végzésében 2384 frt 51 krral nyilvántartott hátralékomat 1371 frt 91 kr helyesbítette, és ezen tartozásom 4. alatt ezenell bemellékeltek tki másolatom 34. sorszámú bejegyzésének igazolása szerint birtokomra 1891. január 1-től járó 6% os kamataival zálogjogilag be is kebelezette.

Ezen végzés jogerőssé vált s bár ezen végzés által megállapított tőke tartozásaim után a késedelmi kamatok fel nem számítottván — töröltettek — amint azt a bekebelezési végzés is kétségtelenül igazolja. — mert a kamatokon ezen tartozásom után csak 1891. januártól rója terhelme, — legkevésbé sem vádolt lelkiismeretem, hogy az állam kincstárt e címen megrövidíttem, mert ezen végzésben viszont a még néhai édesanyám által 1808-ban a Petro családnak eladott pusztakörtyvélyesi ingatlanok adója címén. — és radi új lakóházam 10 éves adómentességének nem respektálása folytán egy olyan teremes összeg lett az én hátralékomul megállapítva, a mely tényleg terhemet nem képezé.

Felvilágosításul itt megjegyzem: hogy ezen fent hivatolt végzés szerint törölt késedelmi kamatok címén számított fel a sérelmes p. ü. igazgatósági végzés még a 70-és évekre visszamenőleg is — törvényellenesen 700 frt 43 krral olyan összeget terhelme, a melyt 1898. végéig kiszámított hátralékommal együtt 1961 frt 38 krral — a felelősségi hatóság ez irányú döntése előtt is — ellenben árverés útján behajtani törekedett, s a melynek behajtása érdekében lezárolt ingóságaimat — dacára hogy a benyújtott felelősségi birtokon belül volt jogom — jul. 3-án a jul. 4-ére tüzött II-ik árverésre — Ujhelybe szállítani igyekeztem.

1890. végéig 1371 frt 91 krral megállapított hátralékomat kiakarván fizetni — kérelmeztem az akkori p. ü. igazgatóság előtt, hogy addig is mig az eladavó tett czeikei ingatlanom vételárából ezen összeget teljesen kifizethetem — Keszenbaum Simon radi bérőlmnél — miután akkor családom is Helmeccen lakott — évi 1200 frtnyi haszonbérőlméből évnegyedként 50 frtot b-tiltani s a közlegi előljáróságot annak pontos bevételezésére kötelezni sziveskedjék.

A letiltás, felelősségi irataimhoz csatolt rendelvénnyel szemint foganatosítva is lett. — De itt ismét 200 frtig megkárosítottam. — Mert a letiltástól számítva 9 negyedévig volt Keszenbaum Simon haszonbérőlm. — a radi előljáróság azonban csak 1/4 ár részletet hajtott be ellene hátralékomra, dacára annak: hogy Keszenbaumnak Amerikába titokba történt kivándorlása után bérőltársra, *Kelner Károly*lyal megejtett leszámolásáról igazolást nyert azon körülmény, hogy Keszenbaum azon éven birtokomból 2000 frton felüli összeget vett be s így ellene az előljáróság taláthatott volna fedezetet; de mert köteleességét nem teljesité, a behajtani mulasztott 200 frt terhemül maradt s azt ki is kellett fizetnem.

A Keszenbaum bérőlmétől behajtott 250 forint, a regále váltásági tőkém-ből 1892. július 23-án befizetett 175

forint 20 krt és a 30257. számú végzésben zétényi adóból törlesbe rendelt 48 frt 30 krral, összesen 493 frt 55 kr. törlesztvén a 4. alatt bekebelezett 1371 frt 91 krral, ezen összeg az előljáróság által kiállított nyugta alapján 1894. apr. 17-én a . alatti másolat 44. sorsz. végzésre szerint birtokomról kikebelezetett.

Miután czeikei ingatlanaim eladását nem foganatosítottam, konvertálván terheimet 1895-ben — az akkor birtokomra még bekebelezve volt 898 frt 36 krt a konvertáló budapesti központi jelzálogbank a kir.-helmecei adóhivatalba szept. 25-én befizette, s engem arra kört, hogy ezen összeget birtokomról töröltessem.

A s.-a.-ujhelyi pénzügyi igazgatóság e kérelmemre egy jegyzőkönyvet vett fel velem, melyben a bank által a 898 frt 36 krt. tőke után ki nem fizetett késedelmi kamatok fizetése iránti kötelezettségemet elismerem, s a melynek alapján a kifizetett 898 frt 36 krt a 4. alatti másolat 51. sorsz. végzésre szerint 1895. nov. 2-án birtokomról — azon években — hogy a bank zálogjoga elsőbbséget nyerjen — kitöröltette.

1890. végéig leszámolt s a 30257. számú jogerős végzéssel megállapított hátralékomat tehát — kiizetvén tőkében — az 1891-ik megelőző időköl kimutatott 1371 frt után — a bekebelezési végzés szerint engemet csak a 898 frt 36 krt. utáni és a Keszenbaum bérőlmétől bevetti 250 frt utáni időköl kamatok terhelnek. — És mert a m. kir. pénzügyi közleg. Bíróságunk 1887. évi 13676. számú döntvény erővel bíró határozata szerint „a jogerőre emelkedett határozattal leírt adót ujbból előlmi nem lehet” — a p. ü. igazgatóság kincstári terheim megállapításánál az 1891. megelőző évek adatait többé föl nem ölelhette — és csakis 1891-től 1898. végéig esedékes és ki nem fizetett tartozásaimat állapíthatta meg hátralékomul.

Azonban mi történt?

Miután az itt 5. alatt csatolt körjegyzői kimutatásból — amely kincstári és szabályozási terhemet 1896. végén még mindig 1297 frt 5 krral tüntette fel — meggyőződést szerkeztem az iránt: hogy a foganatosított leszámolás, — az annak alapján meghozott s jogerőssé vált p. ü. igazgatósági végzés — és a konvertáló bank által annak alapján teljesített befizetés Rad és Zétény közlegok előljáróságainál — a hol mint nem közvetlen fizető — admat fizetni tartozom — a közlegi adókönyvbe bevezetve nem lett. — nmtgu p. ü. ministerium előtt tartozásom ujabb leszámolásának elrendelését kérelmeztem; — a mely is itten 6. alatt becsatolt 47901.97. számú végzésre szerint elrendeltetvén — annak dacára, hogy a kiküldött Lakatos Gyula által 1897. okt. 15-én felvett jegyzőkönyvben álláspontomat és érveimet kifejtettem — a leszámolásnak a radi körjegyzői hivatalban beszerzett adatai velem ezen jegyzőkönyvben nem közöltettek. — hanem a nélkül hogy meggyőződést szerzett volna magának az igazgatóság az iránt: lette e nekem közbesítve az állítólagos leszámolás tárgyában hozott végzése vagy nem 1898. apr. 29-én az itten 7. alatt csatolt zálogolási jegyzőkönyv s letiltási rendelvénnyel igazolása szerint 1961 frt 31 kr. erejéig ingóságaimat zár alá vette. — s radi bérőlm Feldmann Imrénél 900 frt évi bér összegemet letiltotta.

Az igazgatóságnak ezen intézkedései ellen jogorvoslattal éltem; — és erre birtokon belül volt törvényes jogom.

Mert: a közadók kezeléséről szóló 1883. 44. tc. 27. §-ának utolsó bekezdése szerint a következőleg rendelkezik: „a felelősségi a kivett adónak a behajtását nem gátolja; — a mennyiben azonban a felelőssé-

tárgyát képező adó összege — a mult évre kivetettnél nagyobb — a felebezés a két összeg közötti különbözetre nézve — birtokon belül történnetik.

E felebezeésemet az igazgatóság azon indokollással: hogy a nekem kikézbésített végzés, mely terheimet 1961 frt 31 krban állapítja meg — már jogerőssé vált — visszautasította.

E végzés ellen ismét jogorvoslattal éltem; — s ebben a végzés másolatát kérve kiemeltem — hogy a járásomban föllépett szocialis mozaalom miatt 4 hónapra át folytonosan távol lévén, az állítólagos kézbesítés idejében Helmecezen sem voltam, — hogy távollétemben a hivatalozgalm által aláírt postai bevénnyt — s annak küldeményét soha sem láttam, amit igazolatlan azon körülmény is, hogy azon végzést, a mely ellenem illetéktelenül ily óriási összeget állapít meg — ha kézhez veszem — jogerőre emelkedni bizonyára nem engedem. — De ez mind nem használ semmit; mert a p. ü. igazgatóság — hiába kértem arra: hogy igyekezék a felebbviteli hatóságok által is igazoltnak azt, hogy az ő s nem az én felfogásom bir törvényes alappal — felebbezeésemet 21741. számú végzésével ismét visszautasította.

Ekkor fordultam kérvénnyel a nmgm m. kir. Pénzügyminiszter urhoz, — a ki előterjesztett sérelmem orvoslása végett 16709. számú leiratával elrendelte, hogy bejelentett felebbezeésem a fölebbviteli hatóság — vagy is a tek. k. i. bizottság elbírálása elé bocsájtassék — a mely legfelsőbb intézkedés által az igazgatóság azon indokolása, hogy felfogásom elkesés adatván be, sérelmes végzése jogerőre emelkedett — hatályon kívül lett helyezve.

Dacára e körülménynek a p. ü. igazgatóság lezárta s. 1550 frtra becsült 4 lovam, két tehemen, 3 kocsim s butoraim felett az árverést 1898. jun. 13-án kinttüzte; s kiküldvén Kriszt János állami végrehajtót annak foganatosítására, — midőn ez az árverést vevők hiányában meg sem kezdhettem — a körjegyzői hivatalba Kriszt János által fölvetett nemleges árverési jegyzőkönyvbe sajátkezűleg bevezetett azon nyilatkozatom után, hogy bejelenttem és bejelenteni birtokon belül jogosult felfolyamodásomnak elintézésé előtt a jogtalanul kinttüzött árverésnek megtartása ellen tiltakozom, — följelentem a nmgm p. ü. miniszter urhoz — „hogy az árverés meg nem tartatható — mert Benesik István főszolgabíró — megfelelő kezve az 1883. 44. t. cz. 97. §-ában körülírt súlyos következményekről — a kiküldött állami végrehajtónak elzenszeült.”

Ezen hamis vád alapján a nagyméltóságú pénzügyminiszter úr méltán felháborodott 56416. számú leiratával főispán ur ő méltósága útján igazoló jelentés tételre hivatott fel. Okmányaim becsatolása mellett megtévéni jelentésemet — hivatkozott abban a fölvetett árverési jegyzőkönyvre, — kiemelvén, hogy az árverésnek már csak azért sem szegülhettem ellene, — mert azt a végrehajtót, vevők hiányában meg sem kezdett.

Miután pedig tettlegesen ellenszégülni csak ott tényleg foganatba vett cselekménynek lehet s miután a tiltakozás ellenszégülnének nem tekinthető — hiányozván az ellenem emelt vád tárgyi tényálladéka — nyilvánvaló: hogy ezen följelentést — tervszerű üldözéseme célzó azon egyéni rosszakarat sughalhatta, — a melyhez az igazgatóság velem szemben mind végig következetes maradt, — s a melynek lefolyása alatt a szakmájába vágó törvényeknek a további megsértéseitől sem maradt vissza.

Ugyanis:

Midőn a pénzügyigazgató úr, ha jól emlékszem 15019. számú levélben kiértesített arról: hogy a nagyméltóságú pénzügyminiszter ur 16709. számú leiratával felebbezeésemnek a k. i. bizottság által leendő tárgyalást elrendelte, — s a midőn ugyan e levélbe tudomásomra hozta, hogy a végrehajtás ellenem azért foganatosítottani fog, f. é. apr. 25-én egy pótkérvényt adtam be a k. i. bizottsághoz, amelyhez azon érdekek, hogy ügyem érdemileg elbírálható legyen főispán ur ő méltóságától visszakapott okmányaimat esatolva arra kértem a tek. k. i. bizottságot: hogy küldjön ki saját kebeléből a tisztifőügyész kireretében — akit irántam barátságából részrehajlással valódni bizonyára senki sem fog — két tagot, — akik a vitás kérdés felett — a pénzügyigazgatóság és személyem beidézése s meghallgatása mellett megjejtve a tárgyalást — bizottságnak az ügy állásáról jelentést tenének, — de egyidejűleg — miután föl nem tehető: hogy a nagyméltóságú pénzügyi miniszter ur midőn felebbezeésemnek az illetékes fórum általi elbírálását elrendelte — ugyanakkor a felebbezett hátráléknak újabb elbírálás előtti behajtását is elrendelte volna hazon oda: hogy mindaddig amig tartozásom véglegesen megállapítva nem leend — ellenem a célba vett behajtás felfüggesztessék.

Ezen pótkérvénnyel a pénzügyigazgató urra szignáltattam, aki a május 12-iki bizottsági ülésen ezen kérvénnyemet be nem mutatván — tek. k. i. bizottság sem apellátámam sem pótkérvénnyemet fel nem olvastatta — okmányaimat be nem tekintette, — hanem az igazgató ur egy oldalu referálása folytán — engem kihallgatásom nélkül elítélt — s felebbezeésemet elutasította; — s én ugyanazon pénzügyi hatóság fogalmazásában vettem a II-od foku határozatot, — a melynek sérelmes I-ó foku végzése ebben jogorvoslattal éltem.

Junius 6-án vettem a II-od foku határozatot 1201. sz. alatt; s ugyanazon napon — dacára annak, hogy ezen II-od foku határozat 15 napon belül jogerőssé nem válhatott — az árverezést — ingóságaim felett jun. 26-ára és jul. 4-ére már Sátoralja-Ujhelybe kinttüzött — árverési hirdeményt.

Junius 8-án nyujtottam be a pótkérvénnyemmel 7075. sz. alatt visszaküldött okmányaimat esatolva felebbezeésemet és panasziratomat a II-od foku határozat ellen a nagyméltóságú k. i. bírósághoz — ismételtlen kérvénnyel tek. k. i. bizottságot;

hogy miután a közigazgatásügyi bíróságról szóló 1896. évi 26. t. cz. 103. §-a szerint — „a közigazgatási bírósághoz intézett panasz benyujtása rendszerint felfüggeszti a közigazgatási intézkedések és határozatok végrehajtását” s e szabály alól kivételnek csak azon esetekben van helye — a melyekben a törvény csak birtokon kívül enged jogorvoslatot — már pedig a fentebb hivatolt 1883. évi 44. t. cz. ez esetnél a felebbezési jogot épen birtokon belül biztosítja — akadályozza meg az ellenem janu. 26-án kinttüzött árverést annyival is inkább: mert a k. i. bizottság azon határozatai ellen — a melyek hozatalánál a bizottság eljárásában a törvény alaki szabályai sértettek meg — amit azt én panasziratomban előadtam, — az 1889. évi 28-ik t. cz. 16. §-ának 3. pont s 6-ik bekezdése is a sértett félnek minden esetben birtokon belül enged felebbezést.

Ezen felfolyamodásomra kaptam f. évi 22-én 8 kb. 415/15415. sz. alatt — junius 18-án a vármegye alispánja mint a k. i. bizottság h. elnöke által aláírva, egy határozatot amelynek első része tudomásomra hozta, hogy beadott felfolyamodásom a

nagyméltóságú m. kir. közig. bírósághoz felterjesztetni határozottatott — második része pedig az ellenem 26-ára kinttüzött árverésnek joghatályát fenntartja.

Tény az, hogy a pénzügyigazgatóság személyem üldözésében nem közönséges furfangot fejtett ki.

Miután ugyanis a 30257. számú jogerős végzés a községi főkönyvekbe kérésztül vezetve nem lett, az ott még mindig a régi állapot szerint nyilvántartott hátrálékokról bekívánt kimutatásokat fölterjesztette a nagyméltóságú Pénzügyminisztériumhoz kérvénnyel ezek után esedékes kamatoknak a minisztérium számvevősege általi kiszámítását egyedül azért, hogy ezen kiszámítás elleni kifogásaimmal szemben a legmagasabb fórum tényére hivatkozhasssék.

Megfogalmazza továbbá a 8 kb. számú határozatot; s hogy egy nem jogerős határozatnak ellenem kérésztül erőszakolni törekedett végrehajtásával a közig. bizottság háta megébujhasson — jun. 18-án bizottsági ülésen kívül aláírta annak az árverés kérdésében rendelkező részét az alispán — mint a közig. bizottság helyettes elnöke által a nélkül, hogy e kérdés a k. i. bizottság mint az előterjesztett panaszok megvizsgálására — a fölmerült sérelmek orvoslatára hivatott testület előtt — tárgyalva és elbírálva lett volna.

Ezen 8 kb. számú határozat ellen, hogy megoltalmazom törvényeink által biztosított polgári jogaimat — kényseritve voltam ismét felebbezéssel élni s azt jun. 22-én a k. i. bizottsághoz be is terjesztettem.

Mindez nem használt semmit; — mert junius hó 26-án Kriszt János végrehajtó lezárolt ingóságaimnak elárverezése végett — Rad községében tényleg megjelent.

Az nap reggel távozván el hazulról — ha jól emlékszem csak junius 29-én leányom levele és Slangier Hermann községi főhites előadásából szerzetem tudomást arról: hogy Kriszt János a megtartandó árverést a község utcáján végig akarta doboltatni.

hogy ebben őt csak a községi bírósági főhites tisztesség-érzete akadályozta meg;

hogy Kriszt János végrehajtó nem foganatosíthatván vevők hiányában az árverést, — kijelentte: hogy július 3-án lezárolt ingóságaimat karhatálommal is a július 4-ére tűzött árverésre mulhatatlanul Ujhelybe szállítandja és ott okvetlenül elárvereztetni;

és hogy ugyanakkor nagy nyomattékkal tette a körjegyző irodájában azon nyilatkozatot: hogy „a főispán ur is haragszik a főszolgabíróra, — azt mondta a p. ü. igazgató urnak: hogy bánjon el vele a mint tud” — most már a jövő bizottsági ülésen még birtokának az elárvereltetését is elrendelik” — egyéb iránt ő csak azt szeretné, hogy neki a főszolgabíró ellenszégülné vagy a kezét ráténné, — 10 estszendőre záratná el akkor.

Miután a kiküldött végrehajtónak ezen dicsekvő közlékenysége — tényleg azt igazolja: hogy az ellenem alkalmazott hajsa az igazgatóság tagjai között előleges megbeszélés tárgyát képezte s így csakugyan előre kifűzött terv szerinti volt — a fentebb előadott körülményre Slangier Hermann radi lakost — és az általa megnevezendő azon egyéneket, akik Kriszt János ezen nyilatkozatának feltámasztói voltak — eskü alatt kihallgattatni kérem.

Slangier Hermanntól vett ezen értesítésem után — egy ilyen minden tisztességesebb emberi érzelmét felháborító eljárás felett — megvallom: hogy az első pillanatra — elnémultam!

Törvényes üntudatával birtam annak: hogy az ellenem behajtani szándékolt 1961 frttal az állam kincstárnak nem tartozom; — de ha még

tartoznám is — az 1883. évi 44. t. c. 27. — az 1889. 28. t. c. 16. — és az 1896. évi 26. t. c. 103-ik szakaszainak ellenére, ezen összeg — birtokon belül jogosult felebbezeésemnek — végleges elbírálásig — ellenem be nem hajtható; — de mindennek dacára — itt Magyarországon — a hol az állam és polgárok jogviszonyait szentesített törvények szabályozzák — megtörtént:

hogy a fent hivatott törvények ellenére — elkoboztatott birtokon belül felebbezési jogom, — mert kilátást nyertem — már a tapasztalt hajsa konsekuentiájából kifolyólag is arra: hogy ingóságaim — még a legfelsőbb fórum döntése előtt tényleg elárvereltnek.

Már most állítsa maga elé bárki is azon képet — midőn három év óta beteg fekvő neje — idegbeteg lénya előtt — csendőri fedezet alatt szekerekre pakolják házi butorait — elhurcolják ingóságait, — hogy egy törvényellenesen kirótt — de a közbevetett felebbezésre még meg nem állapított állami követelés fedezetére nyilvános árverésre bocsássák, — s színezzé oda ehez a képhez még azt a prostitutiót, — a mely a 32 éven át a közelet terén működő tisztviselőt — hivatalos állásának — tekintélyének a rovására a nagy közönség előtt pelengérré állítja, — s ha e kép közvetlen hatása alatt a bibliai Jób túrlmével hidegen tud maradni, hát én azt a férjet, azt a családapát s azt a köztisztviselőt, — mint egy felsőbb lényt bámulni, adórálni fogom!

Jogosult fölháborodásomnak első benyomása alatt fölújdulva folyamodtam a nagyméltóságú pénzügyminiszter urhoz, — a közigazgatási bizottsághoz, — a vármegye alispánjához, eme méltán fölkiadott érzelmek hatása alatt hoztam egy magán levélben tudomására a pénzügyigazgatónak — mint a kinek firmája alatt ellenem az előre jelzett erőszakos eljárás minden áron kérésztül vezetni céloztatott és akinek pénzügyi megkereséseit köteles ugyan hivatalom foganatosítani, de a ki a főszolgabírónak felettes hatóságát nem képezi — tehát a köteles tisztelet sérelme nélkül — azt:

„hogy miután saját szakmájában annyira szakavatatlannak nem tartatom, hogy feltehessem róla, hogy egy megfelebbezett, s így nem jogerős határozat senki ellen sem hajtható végre, — az ellenem tanusított törvényellenes eljárását — kizárólag személyem inzultusának, tervszerű üldözésének kvalifikálom.

Miután pedig egyéni vérmérsékletemnél fogva nem tartozom azon emberek közé, a kik személyöknek indokolhatatlan üldözését megtorlás nélkül elviselni bírják, vegye tölem tudomásul: hogy azon esetben, ha hivatalos téren nem nyerek erőszakos tényeiért előgtételt, — veszek majd magamnak azon uton és azon a módon, a melyet ellenében a legalkalmasnak itélendek.”

Ez tehát az én fegyelmi vétségem, hogy mint magán ember teljesen magamra hagyva — a személyem ellen egy év óta következetesen érvényesített hajszában — fölújultam a tapasztalt törvénytelenségek láncolata felett és egy olyan kedélyhangulatban, a melyben a fölkavert emberi szenvedély pusztá kézzel is kész neki rohanni a csendőri szuronyok odakiálták jogosult önvédelem egy ember elé, hogy ne tovább! ... Azon ember elé, a ki — ha ugyan igazat mondott a végrehajtót — mert hiszen én a főispáni harag súlyát eddig soha sem éreztem — főnöki kegyét hajhászó közegeinek — oda állítja a háta mögé mozgató erőül meg a főispán haragját is, — közszejár adja, — s érvényesíteni törekszik saját személyes harcában egy vármegye élén álló pártatlan főis-

pánnak egyéni érzelmeit is — csak azért: hogy mindenáron célt érjen és sikere vergődjék.

Hiába fordultam bárhová, egymagamra voltam hagyatva! . . . A vármegye k. i. bizottsága saját alispánom támogatására megy a pénzügyigazgatónak, de engemet nem igényeztek jóhiszeműségemben törvényes érvekkel meggyőzni, hogy nem én, de az igazgatóság áll a törvényes téren!

Igen! az önvédelemnek ezen kényszerűt harca, a mely már igen sok esetben meg nem engedett kifejezésekre sőt tényekre is ragadta még a legfogmatikusabb embert is, mondom, hogy kizárólag az önvédelem, mint a személyei ellen irányult persecutióknak kinaradhatatlan okozója adta kezembe a tollat, nem hogy megjegyzem, mert e célt nem tartom férfiasnak, de hogy öntudatára ébresszem a pénzügyigazgató urat törvénytelen eljárásából kifetelt azon személyi motivumoknak, amelyeknek a kés hegyi kiélesedett harca ream nézve már eviselhetetlenné vált!

És ugyan tekintetes fegyelmi választmány! hany és hany esetet tüntet fel bünygyi statisztikánk olyat, amelyekben az önvédelem kérészoktól küzdelmében még az elkövetett emberölés vádjá is következmenye alól is fölmertetett a vadlott. Valóban nagy mértékben kellene háttérbe szorulnia az emberi igazság érzetnek akkor, ha azon mag n levéért, amelyet a méltán elkeseredett s felizagott kedélyhangulat első benyomása alatt irtam azért, hogy megoltalmazzam polgári jogaimat: nekem, mint tisztviselőnek fegyelmi uton kellene bűnhődnöm!

Tudomásomra jutott továbbá, hogy Kriszt János kihallgatván Miglécz Mihály volt bírót június 26-án az utóbbinak tényleg szajba adta azon vallomást, hogy a főszolgabíró 1888. év október 1-én a bíról által neki fizetett bérösszeget erőszakkal vette el tőle; hogy ő mint bíró felesleges hatóságának ellentállani nem merészt; — konstatálta jegyzőkönyvében — bevonva nyugtáimat bírólóntól, hogy zártórást követtem el, mert letiltott bérösszeget elidegenitettem.

Miglécz Mihály kihallgatásának módzataira és körülményeire kérelmő hasonlóan kihallgatni becsatolandó kérdő pontjaimra Slangier Hermant; — továbbá azon vaddal szemben, — hogy letiltott bérösszeget önhatalmulag vettem el a községi biraktól — kérem eskü alatt kihallgatni — azon körülménynek az igazolására, hogy Feldmann Imréné a béróm neje 1898. évi július. 1899. január és áprilisban mindenkor az én kezemhez az én nyugtáimra fizette ki évi bérrészeleimet — Feldmann Imréné — Slangier Herman, Petro Mihály radi lakosokat, kiket a bérfizetéshez magam hivattam fel, hogy az általam fizetendő adót átvegyék és nekem nyugtázzák.

Azon körülményre, hogy 1898. év október havában azért küldte le hozzám hasznóbéróm — számadásával együtt az októberi évnegyedre járuló 202 frtot Miglécz Mihály bíróval, mert neki szombatja volt — s így csak az általam kiadott nyugta átvételére jelent meg szobámban.

továbbá azon körülményre, hogy én ezen összeg átvételénél erőszakot nem alkalmaztam, s hogy azt a bíró minden felesleges hatósági nyomás nélkül fizette ki nekem, — kérem eskü alatt kihallgatni Feldmann Imréné és Miglécz Mihály radi lakosokat.

De föltéve, hogy Miglécz Mihály a kérdéses összeget nem önkényül adta át nekem, még ez esetben is határozottan tagadom, hogy az 1888. 44. t. c. 97-ik §-ába ütköző vétséget követtem volna el.

Mert az 1883. évi 44. t. c. 27-ik §-a szerint ugy a pénzügyigazgatósági kiszabás — miként a letiltás té-

nye ellen birtokon belől lévén felebezési jogom, — az államkincstár letiltott bérösszegemet tartozásaimra mindaddig be nem hajthatja és el nem számolhatja, — míg a nagyméltóságu m. k. közg. bíróság a kimutatott hátralékokat véglegesen meg nem állapítja. Miután pedig az esetben, ha bírólom letiltott bérösszegemet nem az én, de a bíró kezébe fizette volna, e körülmény annak a jogorvoslattal megtámadott, s így nem jogerős p. ü. igazgatósági végzésnek mar a végrehajtását képezte volna, — kétségtelen, hogy mindaddig míg a letiltás ténye jogerőssé válland — fennállott azon jogom, hogy bérösszegemet teljesen jóhiszeműleg saját kezűleg vegyem fel azon jogkövetkezmennyel azonban, hogy a kezemhez kifizetett bérösszeget tartozásom végleges megállapodásának idejében, mint a letiltás által az államkincstár javára biztosított összeget a jelzett célra deponálni és az 1888. évi 44. t. c. 97. §-ban megállapított következmenyek terhe alatt kifizetni tartozom.

Beösmérem tehát, hogy letiltott és 5 ízben esedékkessé vált bérösszeget nem vettem fel; de erre annyival is inkább meg volt a jogcímem, — mert a mint fentebb is említém, az előbbi bírólom Kestbenbaum Simonnal a 90-es évek elején adóhátralékoma letiltott, s az előjáráság által behajtatni elmulasztott 200 frtnyi összeget másodsor kellett megfizetnem; s így az eszélyesség is azt parancsolta, hogy a bírólom által fizetett összeget saját kezűleg fizessem be adótartozksom törlésére.

Kifizettem pedig bérösszegem fejében a hasson bírólom által a természetbeni szolgálmányok értékének és a cautionalis összegnek leszámításával 1898. júliusban 182 frt 50 krban, októberben 212 frt 50 krban, 1899. januárban 126 frt 25 krban, áprilisban 46 frt 25 kr krban és végül júliusban 151 frt 25 krban, összesen 708 frt 75 krban kezemhez befizetett összeget.

a felebezésemhez csatolt s részben kezemmel levő nyugták igazolása szerint — 1898. júliusban 100 frtot — októberben 100 frtot — 1899. januárban 49 frt 50 krt — jun. 18-án 150 frt 80 krt — június 30-án 150 frtot és jul. 10-én 290 frtot, — összesen 840 frt 36 krt, — és ez által igazolom, hogy a letiltás jogerős voltának esetében is kötelességemnek eleget tettem, — s hogy a p. ü. igazgatóságnak ugy a ngyu pénzügyminit a belügyminit-er ur szándékát félrevezetésre szolgáló — azon újabbi rozskaratu följelentése — hogy adóhátralékom biztosítására letiltott bérösszeget elidegenitettem — a tárgyi tényállékokat teljesen nélkülözi.

De hogy a p. ü. igazgatóságnak szándékát üldözéseimre előző törvényellenes cselekményeiről még több bizonyítékokat nyujtsak, — nem hagyhatom megemlítés nélkül azt sem, — hogy 25375. sz. a. kelt s bérösszegemet jun. 26-án újabban letiltó végzés kapasan f. é. jul. 1-én arra utasított: hogy miután a jun. 26-ára tízötöt árverés vevők hiányában eredményre nem vezetett — lezárult ingóságaimat készen tartsam, hogy azok jul. 4-én Ujhelybe leendő elárvereztetés végett beszállíthassa.

Kriszt János végrehajtónak — tanúim előtt kifejezett fenyegetése tehát a megvalósuláshoz közeledett.

Ugyanezen időben vettem a vármegye alispánjához intézett azon kérdéseimre, hogy miként irhatta alá a 8 kb. sz. alatt kelt — az ellenem kitűzött árverés joghatályát fenntartó határozatot — bizottsági ülés s tárgyaláson kívül, — az alispán urnak azon válaszáat, hogy az egész dologról mit sem tud, jul. 3-án pedig azon levelét, melynek mellékletül kiadta nekem a p. ü. igazgató urnak 26117. szám alatt, az alispáni föl hívásra adott válaszáat.

Ezen válaszában a p. ü. igazgató ur a jun. 26-án megkísérelt árverés jogtalan tényével szemben azzal védekezék — „hogy nem halaszthatta el a 26-ára kitűzött árverést azért, mert a 8 kb. számú bizottsági határozat ellen jun. 22-én beadott felebezésem csak jun. 27-én jött kezéhez. — De ezek védekezésénél nem volt őszinte, és épen azért nem is mondhatott igazat.

Mert ha csakugyan az volt az oka a 26-án megkísérelt átverésnek — hogy apellátamat csak jun. 27-én, tehát az árverés után vette, — miért rendelte el jun. 28-án 25375. számú végzése kapasan — hogy ingóságaimat együtt tartsam, mert azokat jul. 3-án elárvereztetés végett Ujhelybe szállítandja; — hiszen mint igazoló jelentésében elősmeri már 27-én — tehát a beszállítást elrendelő végzést egy nappal megelőzőleg már tudta, hogy az árverés joghatályát fentartó — állítólagos bizottsági határozat ellen is jogorvoslattal éltem.

Ha pedig tény az — amit ugyan-ezen igazoló jelentésében állít, hogy az árverés kérdésében a ngyu p. ü. Miniszter ur már véglegesen döntött rendeletileg utasítván őt, hogy az árverést ellenem keresztül vezesse, — miért nem közölte velem másolathban a ngyu p. ü. Miniszter urnak ezt a rendeletét? . . . — hiszen akkor meghajolva a miniszteri intézkedés előtt, — egészen másképp kvalifikálhattam volna velem szemben tanúsított eljárát, — és hivatalos kötelességemnek teljesítésénél a személyi motivumokat — s azoknak kiélesedett mozzanatait bizonyára figyelmen kívül hagytam volna.

E ugyan mit kockáztatott volna a p. ü. igazgatóság — ha felszámításában a közg. Bizottság firmája alatt H-ol főkölüg is általa meghozott határozat ellen benyujtott felfolyamodásomnak végleges elintézését bevárja? . . . méltányossági tekintetből még akkor is, ha én nekem az 1899. évi 28. t. c. 16. szakasza nem birtokon belől, de birtokon kívül nyujtott volna jogot a sérelme: határozat megfelebezésére? — Hiszen ha én velem mint főszolgabíróval azok a törvények magyarazata, avagy azok szakaszainak alkalmazásában bírk is ellentétes felfogást tanúsít, kézséggel nyujtok alkalmat arra, ha az állam vagy a közvédeket veszélyeztetve nem látom — talán még hivatalos kötelességem rovására is — hogy a felmerült vélemény különbség felsőbb hatóságilag nyerjen közöintik megoldást; azt tudhatta, rád körjegyzői hivatalnak még jun. 18-án adott jelentéséből az igazgatóság, hogy 1891-től 98. végéig 583 frt 96 krban felszámított hátralékomra jun. 18-ig már 400 frt 36 krt kifizettem; s így lezárult ingóságaim becsértékével, bérletem betiltásával az általa kimutatott összeg is fedezetet nyervén, az állam kincstár érdeke kockázatva egyáltalán nem volt; azon ténye tehát, hogy az árverést ellenem mindenáron keresztül akarta forszirozni, — nem többé hivatalos ügybugalmának, hanem kizárólag egvéni rozskaratának — személyem következesnek zaklatására irányított törekvésnek volt általam felrható.

De csatolom itten 8 % alatt másolathban a radi körjegyzői hivatal által 1899. jul. 12-én 302. sz. alatt — radi és zétényi birtokom után 1891-től 1898. végéig nyilvántartott kincstári hátralékok és ezen hátralékokra teljesített befizetések kimutatását.

Ezen kimutatás igazolja azt, hogy a községi adófőkönyvek szerint radi birtokom adóhátraléka 1898. végéig 274 frt 43 krt. volt s hogy ezen összegre befizettem 329 frt 46 krt. tulfizettem tehát 55 frt 3 krt.

Zétényi birtokom hátraléka volt 122 frt 80 kr., a melyre befizettem 155 frt 90 krt. tulfizetéseim 33 frt 10 krt.

Ármentesítési tartozasom hátraléka tett a tésulati szamvevősségnek felebezéséhez 11 % alatt csatolt kimutatása szerint 187 frt 73 kr., ebből törölve lett 12 frt, maradt tartozásomul 175 frt 73 kr., a melyre befizetvén 150 frtot, hátralékom 25 frt 73 kr. — Zétényi birtokom után 84 frt 4 krban kimutatott hátraléknak pedig a behajtása, miután 112594. számú alispáni határozattal a Latoreza menti községek és ezek között Zétényi határa is a szab. költségek alól feloldottak — a tirs. igazgatóságnak felebezéséhez csatolt nyilatkozata szerint — felfüggesztett.

Mi képezi tehát még jelenleg tartozásaimat? . . . a 30257. végzés alapján birtokomra bekebelezett 1371. frt 91 kr. után 1891. jan. 1-től esedékes késedelmi kamatok; — és pedig 250 frt után a befizetési esedékkesség szerint — 94-ig. — A terheimet konvertáló bank által tőkés-kifizetett 898. frt 36 kr. után pedig — a kifizetésig, vagy 1895. szept. 25-ig. — De miután ezen felebezésem folytán — megállapítandó tartozásomra is folyó évi jul. 12. a királyi-helmeci kir. adóhivatalhoz beadott letűti körvényem szerint 100 frtot letébe helyeztem — s ugyan-e körvényemben feljogosítván a kir. adóhivatalt — hogy a javamra ugyanott letűti-üg kezel 90 frtot is annak idején ezen késedelmi kamatokra elszámlolhassa, — hol s miként nyer igazolást a pénzügyigazgatóságnak ellenem emelt azon 3-ik vádjá, hogy az „államkincstárall szemben felszaporodott adó tartozásomnak törvénytelen behajtása ellen mindennemű akadályokat gördíték.” — Hogy pedig egy olyan követelés behajtása ellen tiltakoztam — a mely ellenem — meggyőződéseim szerint törvényeink keretén belől be nem hajtható — ahoz azt hiszem, fokozatos jogszolgáltatási végső határáig — minden állampolgárnak meg van a joga.

E helyütt azonban kénytelen vagyok az igazgatóságnak — egy újabb — felfogásom szerint törvénytelen eljárását megvilágítani.

Ugyanis: mindön folyó évi janu. 30-án tudomásomra adta a bírólom — hogy a júliusi angáriára készített pénze Österreicher Lázár királyi-helmeci életkereskedőnél van, a kinek bükkönyt adott el — fölhivattam a körjegyzőt és bírót, s kijelentém előtűk, hogy a bírólom által a leszámolás szerint fizetendő 151 frt 25 kr. ből 100 frtot radi állami földadómra 50 frtot pedig zétényi föld adómra ohajtok befizetni; — mért is ezen összeget vezesse be a megfelelő községi főkönyvekbe — s küldje be a biránkat ezen főkönyvekkel Király-Helmecre — hogy a bírólóttól ott átveendő összeget az adóhivatalba beszállíthassak.

A községi főkönyvben a lefizetés elnaplótatt; azonban másnap értesített Rad községi birája — hogy beszállított ugyan az adóhivatalba a 150 frtot — azonban annak átvételét az adóhivatal a főkönyvekbe el ősmerni nem akarta, mert ezen összeget az igazgatóság letébe rendeli helyezni.

A befizetésnek a községi adófőkönyvekbe történt beaplóza alapján — követeltem a nyugták kiállítását, — mert ehez — mint adómat a közsésnéll fizető — teljes joggal bírtam. — A körjegyző sok vonakodás után nekem a kért nyugtákat végre kiállít, azonban mint a 8% alatt csatolt kimutatásán látható a beszedési főkönyvekből az ott elnaplózott befizetést — később törölte, — s ez által a nekem közbesített s a közsésnéll teljesített befizetést igazoló nyugtákkal szemben a beszedési főkönyv ezen tételt megmahisita.

Csak a 28938/99. számú pénzügyigazgatósági végzésből szereztem tudomást arról, hogy az igazgatóság hozzányulva illetéktelenül még a

késedelmi kamatokra általam letétbe helyezett 100 frthoz is úgy ezen összeget miként az állami föld adó hátralékomra befizetett 150 frtot — illetékek s azok kamatai címén számlolta el a melyeket a legnagyobb részben kamatalási kölcsönöm után vetett ki ellenem s a melyek ellen benyújtott jogorvoslatom ez ideig még jogerős elintéztet nem nyert.

Tartózkodom ez uttal eme törvényellenes cselekmény felett bírálatot mondani; — de miután az igazgatóság részéről ezen magán ügyemben tapasztalt sérlemény hivatalos intézkedések egymastuntája tiszta képét tárja fel előttem annak, hogy ezen acionál nem annyira, az állami főérdek nem is a hivatalos búzgalom. — hanem személyemnek terszerű persequalása játsza a fősszerpet ösztönszerűleg érzem oda utalva magamat, hogy ezen személyem elleni animozitások a rúgóit felkutassam s az ellenséges indulat szülte szenvedély eme harcban mozgató erejét, annyival is inkább, mert Talapkovics Vazul pénzügyigazgató urral társadalmi téren sohasem érintkeztem, más elfogadható okok hiányában, azon ellentétekre vezesse vissza, a melyek közöttünk pár év óta látszólag csak is a hivatalos téren éledhettek ki.

Hát hiszen kétségtelen, hogy közigazgatási rendszerünknek az a nagyfoku hiányossága, hogy az egy szakmába vágó ügyek végrehajtásánál — különböző állami és törvényhatósági közegek közreműködését veszi igénybe. — hatalmi és illetékességi körök összetűzésére gyakran nyújt alkalmat — s a hol az egyöntetű közreműködésre hivatott közegek individualitása, — gondolatmenete — s egyéni érzelmei a közös cél érdekében assimilálódnak képtelen — ott a konfliktus kimaradhatatlan.

Hivatalomhoz intézett megkereséseiben a m. kir. pénzügyigazgatóság — dacára annak: hogy a közvetlen adózók részéről teljesített befizetések eredménye — az ártelt gazdasági kalamitások beszámítása mellett sem áll, a mult évek avagy más járások aránylagos eredményének a háta megett, — rendszerint kiszokta jelölni névszerint megzalogolándóul járásom birtokos osztályának azon tagjait, — akik általában véve adójukat elegendő pontossággal szokták fizetni.

5816097. számú megkeresésében — megfenyeget, hogy végrehajtom havi számláját nem érvényesítendő, ha a hátralékosok, és ezek között Báró Józsika Sámuel, Szerdahelyi Vince, Szilasy Gyula és Szmracsányi János járásom pontosabb adófizetői közé tartozó egyének ellen a végrehajtásokat kivétel nélkül keresztül nem vezettem.

3839198. szám alatt Báró Sennyey István 6707 frt 61 krnyi ártelhátralékának behajtására irányzott végrehajtási eljárás jogszökönyvének azonnali betérjesztését sürgeti; bár köz tudomásu volt, hogy Báró Sennyey István a társulattal szemben a „Karcsa” medrének átengedése címén — egészség alapján — majdnem 5000 frtnyi visszkérésrel bírt, s így a behajtás a leszámolás eredményeig foganatosítható nem volt.

48020. sz. alatt mint fegyelmi vétséget rója szememre, hogy Szerdahelyi Vince, — ki a kivett hátralék ellen fellebbezéssel élt, — és Szmracsányi Jánosnak állítólagosan halasztást nyújtva, őket nem exequáltattam, s hogy általában illetéktelen protekciókat gyakorolok.

Miután pedig több rendbeli hasonló irányu és tárgyú megkeresésekből azon meggyőződésre jutottam: hogy a tek. m. kir. pénzügyigazgatóságnak azon többszöri kifejezett inveniőja, hogy az adóhivatal által évnegyedenként kimutatott hát-

ralékosok előbbi befizetések pontos vagy pontatlan voltára tekintet nélkül, azonnal és kivétel nélkül megexequáltassanak, az adózó közönséggel szemben előbb-utóbb a kálzás-sal talál fajulni, végrehajtomnak a ki közvetlenül az én fenhatóságom alatt áll, s a kinek a tényeiért a felelősség engemet terhel, kiadtam azon rendeletemet, a mely szerint minden alkalommal csak személyes aláírással vett kiküldetések esetében van jogosítva végrehajtásokat foganatosítani; és ennek dacára a pénzügyigazgatóság sürgetéséi folytán megtörtént: hogy szabadság időm alatt szept. 5-én gróf Majláth József perbenyiki birtokost aki életében először volt véletlenül a hátralékosok között kimutatva, ki éppen akkor huzamosabb ideig távol volt 4552 frt 67 kr. erejéig kixequáltak s zálogolási illeték címén 77 frt 88 krral megterheltek.

Véletlenül jövén tudomására ezen — gróf Majláth József mindenkör pontos adófizetéseivel szemben már tényleg zaklatásnak kvalifikálható eljárásnak — azt — azon okból mert fenn hivatalot rendeletemet végrehajtom be nem tartotta: hatályon kívül helyeztem; — hasonlóan járván el az igazgatóságnak 52800. sz. a. kelt főlhívása folytán a néhai Báró Vécsey Sándor ellen foganatosított zálogolási eljárásból kifolyólag is, — mert őt mint különben pontos adófizetőt 77 frt 48 krnyi zálogolási illetékkel, indokoltan megterhelhetőnek nem tartottam.

Egyik általános vonása egyébiránt a pénzügyi közigazgatás közegeinek — tisztelet a kivételnek — hogy hivatalos teendőiket, ügybuzalmukat, társadalmi érzékkel összeegyeztetni nem tudják; s egyáltalában nem gondolkodnak arról: hogy helyes adminisztratív csak ott lehet, a hol az állam és polgárainak érdekei összhangba hozhatók és különösen megtalmozhatók. Hiszen ha tudnák, hogy az a kimtatott hátralékos sokkal előbbi ügyekszik kifizetési adótarozását, ha hozzá elmenve, őt arra felkérem, mintha kixequálom, bizonyosan nem zaklatnának azon szemrehányásokkal, hogy az egyéni különbségeket figyelembe véve, személválogatók vagyok.

Hát nem is tagadom, hogy az vagyok; és hogy épen napjainkban, amidőn az egyenlőség érzete a köz- és társadalmi renddel szemben mindinkább veszélyesebb alakot kezd ölteni, az egyéni különbséget igen is megfigyelem, és azt tartom:

hogy annak a főlzolgabírónak aki a nagy közönségnek is tisztviselője nem az a hivatása, hogy csak azért: hogy a zálogolási és behajtási illetékekből kezel alapot gazdagítsa — megterhelje a normalis gazdasági viszonyok között különben pontosan fizető adózó közönség helyzetét akkor, amidőn a gazdasági kalamitások súlya alatt adófizetési kötelezettségének órára esetleg eleget nem tehetett és a midőn az államkincstár érdekét a késedelmi kamatok fizetése mellett különben is kockáztatottnak nem tekintheti: de igen is egyik emminens hivatása az: hogy fenntartva az intelligens osztály s a társadalmi fokozatnak a tiszteletét, támogatására legyen a nagyközönségnek mindennemű zaklatással szemben, megóvja ennek törvényes érdekeit és segélyére legyen mindaddig, amíg ez irányu intenzióinál az állami főérdeket veszélyeztetve nem látja.

A közélet szolgálatába vármegyém egyik legtekintélyesebb járásának a területén eltöltött 32 éven át egyéni természetes hajlamaimnál fogva örömmel karoltam át minden természet-szerű emberi érdeket, és tudtam egyszerűsint mindenkör érvényesíteni a hivatalos szigort, ha azt a társadalom vagy az állam érdeke megkö-

vetelte; de nem tartanám magamat arra a közszeretetre, a melyivel járásom területén szerénytelenség nélkül díszkedhetem pillanatokig sem érdemesnek akkor, ha azon adózó polgárt, ki véletlen fizetése képtelenségének ugy is megadja az arát a késedelmi kamatokban, megexequáltatnam csak azért: hogy a pénzügyi közegeknek a nagy közönséggel szemben tapasztalt rideg bürokratikus szellemét kielégítem.

Ha e felfogásom képezte s képezi közöttem s az igazgatóság között hivatalos téren az ellenségeket s ha ez lett volna oka esetleg azon hajzásnak, melyet meggyőződéseim szerint ellenem minden törvényes alap nélkül érvényesített, nem tehetek róla, s éppen azért álláspontom jogosultságát tovább nem is vitatom.

Hogy pedig ország-világ lattára pellengére állítva ezen magánügyemből kifolyólag hivatalos állásomtól is felfüggesztettem, — e tény a nmilgu p. ü. és belügyminiszter urak félrevezetett álláspontjából, mint hivatalos szigort, — megadással veszem; mert ha az ellenem terszerűleg összeállított azon vádak:

hogy tetemesen felszaporodott adótarozásom behajtását erőszakosan megakadályoztam;

hogy zártórest követve el, letiltott bérösszegemet elidegenítettem;

s hogy panaszóul Pénzügyigazgató urat magán levelemben megsérvté — jogosult hivatalos tényének végrehajtásában megfélemlíteni és megakadályozni törekedtem, — tényleg igazak és alaposak volnának — e hivatalos szigorra, — mint köztisztviselő igen is rászolgáltam volna.

De miután ezen vádaknak alaptalanságát becsatolt okmányaim által igazoltam — s kihallgatandó tanuim által igazolni fogom, tisztelettel kérem vármegyém tek. törvényhatóságát:

Kegyeskedjék mindenekelőtt konstatalni azt:

1-ör. Volt-e a sérelmes p. ü. igazgatósági végzés és a tek. közíg. bizottság II-od foku — alakú sérelmek miatt fellebbezett — határozata ellen birtokon belül fellebbezési jogom?

2-ör. Birt-e törvényes alappal a p. ü. igazgatóságnak azon intézkedése, amelyivel ellenem egy nem jogerős határozatnak a végrehajtását minden eszközökkel — a fentebb hivatolt törvények ellenére — keresztül forsirozni törekedett; és

3-ör. Jogosult volt-e azon felfogásom: a mely szerint a pénzügyigazgatóságnak ezen magánügyben érvényesített összes intézkedéseiben személyem terszerű persequalását látam, s teljesen magamra hagyatva — kényszerült önvédelmemben — az átált s tapasztalt igazságtalanságok miatt főlhaborodva — mint vízbehaló — minden eszközt, módot megakartam ragadni, hogy személyem, hivatalos állásom jogtalan prostituálásit kikerülhessem! S ha mind e kérdések felett igazságérzete érvényre emelkedend, akkor, amidőn a fenti védelmemben előadott tönk valódiságát, tiszta önérzet s jóhiszeműséggel — a férfi szó becsület-szentségével peccsételtem — kijelenthetem egyidejűleg, hogy még akkor is, ha netán formásértést követtem volna el — teljes nyugalommal várom ítéletemet, azon jogosult reményben, hogy alaplanul lett meghurcoltatásomért vármegyém igazságérzetétől, teljes elégtételt nyerendek.

De végül, a fentebbiekben befejezett védelmem során, a legutóbbi értesüléseim hatása alatt, tartozom még a saját érzelmeimnek egy kijelentéssel:

A legközelebbi napokban ugyanis több oldalról azon informatiót nyertem, hogy Talapkovics Vazul p. ü. Igazgató ur, akit mint említtem egyénilig nem ösmerek, egy békés hajlamu s szelid lelkületű olyan uri em-

ber, aki, (csak is azon okból, mert a személyem elleni hajszá, az ő főnök i firmája alatt jutott érvényre) — a részemről neki tulajdonított egyéni roszakaratnak azon mértékére, a mely már formaserűtől üldözéssé fajult, de egyáltalában a személyi vonatkozások s differenciák izgalmaira, temperamentuma s egyéni individualitásánál fogva teljesen képtelen; s ekként hamis nyomon jártam akkor, amidőn e hajszával személyi okokat ő benne vélttem feltalálni.

Megvallom, hogy megdöbbenett ezen lehetőség! — Hiszen az esetben reám nézve, aki ok nélkül soha senkit sem szoktam sérteni, s aki haragot, gyűlöletet állandóan ápolni képes nem lévén — az első odanyújtott engesztelő kézre még ellenséggel szemben is felmelegszem, — mi sem lehet lejutóbb azon lelki fájdalommal, amely embertársannak egy ok nélkül okozott sérelem miatt kedélyvilágomat az öszinte megbánás érzelmeire hangolja.

Ugyancsak a fenti informatióm alkalomával lett hozzám azon kérdés intézve: hogy a p. ü. Igazgatóság egyik tisztviselője nem kért-e engedelmet arra, hogy az agárdi körjegyzőt — aki a p. ü. igazgatóság feljelentésére az alispáni hivatal által a mult évben állásától felfüggesztettet, okvetlenül mozdítottam el s helyette az ő öcsését választassam meg, mert annak az igazolására, hogy ezen tisztviselő, fűti általam a katlant adatokkal rendelkeznek.

Világosság kezdett derengni elmémben! Mert igen is határozottan emlékszem reá, hogy erre az igazgatóság egyik tagja által fölkérettem, sőt több ízben szorgalmaztattam, de arra is emlékszem, hogy kijelentém előtte, hogy a körjegyző elmozdítása nem az én jogkörömhöz tartozik, sőt a vizsgálat során beszerzett adataim alapján az alispáni hivatalhoz épen ellenkezően előterjesztettem.

Itt rejtenék tehát az ellenem fogantatba vett acióknak a valódi oka?!... Hihetetlen, hogy tisztességes uri ember, az egyéni bosszú ilyen nemére képes legyen! — De ha még is úgy volna — hát eme informatio erkölcsi hatása alatt érzem lelkenem azon szélsőségét, hogy ime ezenel ünnepelesen kijelentsem azt:

Miszerint azon esetben, ha P. ü. Igazgató ur meggyőződött engemet arról, hogy habár törvénytelenül is, de hivatalos kötelességének érzetében jóhiszeműleg járt el velem szemben, s hogy a személyem ellen az ő firmája alatt foganatosított üldözésben az ő személyes érzelmei — avagy ellenséges indulata szerepet nem játszott — hát én akkor megadom neki hirtelen lobbanó természetemnek igazalmi között vele szemben használt kifejezéseik sérelméről — az elégtételt — azon alak és modorban, a melyben ő azt tölem joggal megkövetelheti.

Bencsik István,
főlzolgabíró.

A MEGYE ÉS A VÁROS.

— „Qui s'excuse, s'accuse.“ Ez a francia közmondás pompásan odaillik a cikkeskére élére. Jelenti pedig hű fordításban azt, hogy: „Aki védi magát, az vádolja magát.“

Esztünkbe jut pedig ez a közmondás éppen akkor, a midőn némelyek irásban reflektálnak arra a vezércikkünkre, amely „Egy pohárköszöntő” cím alatt, egyik előző lapszámban nyilvánosságra hozta azt a beszédet, a melyt a főlispán az „Önkéntes Tüszölt Egylet” 25 éves jubileumának lakománál a város köztisztviselője és rendészet ellen mondott.

É. tethő, hogy ez a beszéd nem jól esett a városi vezetőségnek. Elhiszük, hogy ez után, az izetes parfé fanyar volt. De hogy ezt a fanyarságot még

a hivatalos organum betűivel is dokumentálni fogják, azt már nem hittük. Hogy pedig ez megtörtént, ezt csak az igazolja, hogy nekik ezzel a viládal szemben szükségük van a védelemre.

Megirtuk, hogy a bankett-hangulat gazdaságot lehelő hatása alatt mit mondot a főispán. Hogy azt most hogyan magyarázzák és sajtó utján miképp magyaráztatják: ez helgreigazításra bennünket egyáltalán nem indít. Mert a sajtót csak a kimondott szó és ezen szavak által előidézett hatás érdekelteti. Hogy azt másképp gondolják, mint ahogyan kimondják, az a sajtóra semmiképpen nem tartozik.

Reprodukáltuk a főispán beszédét, a melyet közel 400 főnyi, helybeli és vendég polgár előtt elmondott. Ez a beszéd mindenfelé abban az értelemben keltett hatást, a mint ezt mi megirtuk. Hogy most a város vezetősége az ő hivatalos rovatában ezt csinásint akarja és mintegy megvédelmezteti magát saját maga által is; ez csak ismételtlen eszünkbe juttatja azt az ide illő francia közmondást: «Qui s'excuse, s'accuse.»

— **A vármegye közgyűlése.** Mozgalmas, élénk és érdekes közgyűlés elé nézünk. E hó 28-án csütörtökön a megye székvárosa és gyűlésterme népes és hangos lesz a kortes mozgalomtól. A mint a közgyűlésről kiadott póthírdetmény adja hírül, a **Horváth József** elhallozásával megüresedett árvászéki elnöki állás kerül betöltésre. A korteskedések lázas izgalommal folynak mindenfelé a vármegyében. Az elnöki állásra több pályázó van egymint: **Nemthy József** gálszécsi főszolgabíró, **Karsa Ferenc** árv. ülnök, elnök helyettes és **Spiltenberg** Barna árv. ülnök. Ha Nemthy választatnék meg, azon esetre a gálszécsi járás főszolgabírói állására pályázik: **Nemes Sándor** központi szolgabíró és báró **Fischer** Lajos bodrogközi szolgabíró, jelenlegi h. főszolgabíró. — Ezzel azután vagy a központi, vagy a bodrogközi szolgabírói állás üresedik meg, amelyre **Bajusz Andor** és **Bárczy Gusztáv** pályázik. Ellenben azon esetre, ha az elnöki állást **Karsa Ferenc** nyeri el, akkor egy árvászéki ülnöki állás marad gazda nélkül, erre egyedül jelölt ifj. **Bajusz József** árv. jegyző, az ő állására pedig **Bajusz Andor**. — Egy újonnan rendszeresített szerencsi szolgabírói állásra egyedül jelölt: **Malonyay** Tamás. Hevesebb küzdelem lesz az új alügyési állás betöltése körül, a melyre **Dr. Tátray** Dezső és **Dr. Szirmay** István sátoralja-újrhelyi ügyvédek pályáznak.

Igy állanak a jelölések ez idő szerint. Az eredményről még ma nem igen sokat lehet mondani. Köztudomású, hogy az elnöki állásra nézve a főispán komoly jelöltje: **Nemthy**. Viszont az öreg **Karsát** tekintélyes megyei párt akarja győzelmre vinni. Hívei a következő felhást bocsájtották ki:

Tehtetes Bizottsági tag Ur!

A vármegye elvesztette egyikét a legbecsületesebb embereknél, de a hivatal embert kíván a meghalt helyett másat. **Karsa Ferenc** érdemeit nem soroljuk, mert mindenki ismeri. Az ő multja megérdemli a vármegyétől, hogy az ő nagyon rövid pár évére vele töltse be azt a helyet, melyet mostanig is más, sok éven át vezetett. Válasszuk meg tehát árvászéki elnöké **Karsa Ferenc** urat.

Sátoralja-Ujhely, 1899. szept. 17. — Tisztelettel: id. **Bajusz József** s. k. **Izsepi Zoltán** s. k. **Szent-Györgyi Vilmos** s. k. **Stépán Gábor** s. k. **Ambrózy Mándor** s. k. **Szeghy Gyula** s. k.

Spiltenbergnek is szép pártja van, de a három jelölt mellett nem lehet az eredményről előre szólni.

Heves lesz a harc **Nemes** és báró **Fischer** között, ellenben úgy látszik, hogy a szolgabírói állás körül **Bajusz Andor** bir nagyobb párttal.

A közgyűlés tárgysorozatában egyébként fontos ügyek várnak elintézésre.

— **Városi közgyűlés.** Sátoralja-Ujhely rendezett tanácsú város képviselőtestületének közgyűlése — mint a hivatalos lap közli — e hó 21-én holnap csütörtökön délután 3 órakor lesz megtartva. **Felfüggesztett adóvégrehajtó.** **Filiskó** Antal Sátoraljaújrhelyi rendezett tanácsú város egyik adóvégrehajtóját pénzkezelés körül mulasztásaiért a polgármester tegnap felfüggesztette. Ime az ugynevezett »próbaév«.

Az agg kor védelme.

Motto.

»Öreg ember, nem vén ember.«

Jókai.

Ne húzdj el kedves hugom!
Mint ha épen félnél,
Kis szivedet, mely még szentély,
Ennél — kis lány! — nagyobb veszély
Bár soha se érűd.

A rokonszenv ne kutassa
A kor különbséget,
A szenvedély a vén szivben —
Ha megőrzé szivét hiven
Erősb lánggal éget! . . .

Láttál-e már gerle madárt
Öreg fára szállva?
Hogy építi fészékét láttad?
Pedig ő mást is találhat
Am a nagyvilágba'.

Láttad-e, hogy a csalogány
A vén fára reppen?
El-el repül a bokorból,
A hol kis családja honol . . .
Oh! mert a fán szebben,

Andalítóbban énekel,
Messez sir a hangja . . .
Forró naptól a fa lombja
A kis madárt védi, óvja,
Azért száll az arra.

Öreg fának a gyümölcsét
Soha sem izleltek?
Nem nyujtott nekéd árnyékot?
Ha nem találtál hajlékot
Nem nyujtott menhelyet?

Hát a kis méh', hát a lepke
Mért repül vén fára?
Hiszen neki a himes rét,
A nagy mező, kies vidék
Ott van a szájába'.

Azért, mert az öreg fának
Mézes a virága . . .
Elhiheted ezt kis hugom . . .
— Így titokban meg is sugom —
A méhe szárnyára.

Nem bírhatva nagy titkomat,
Adok jó tanácsot,
»Tegyé! úgy, mint azok tesznek,
Mézet szivnak és repdesnek . . .
Boldog lesz meglatod.«

Id. **Bajusz József.**

HIREK.

— **A vármegye és a város közönségéhez.** Zemplénavármegye közönsége inter duos büszkén szokta emlegetni az ő vármegyéjének dicső multját. A Rákóczyak, Kossuthok és Andrássyak nagy megyéje mindazonáltal mindig háttérben marad a nemzeti nagy napok ünneplésében. — Most, hogy e hó 21-én a város, és a megye közönsége 28-án népes közgyűlésre jön össze: szükaégesnek tartjuk felemlíteni, hogy közeledik félszázados évfordulója annak a szomorú emlékü napnak, amikor Haynau tábornok az elfogott 13 magyar tábornokot Aradon kivégeztette. Tavaly és az idén sorba ünnepelte a nemzet a szabadságharc ragyogó emlékü, dicsőséggel teljes eseményeinek, diadalainak évfordulóját: illő és honfui kötelesség, hogy hasonló kegyelettel emlékezzünk meg legjobbjaink-

nak vértanúságáról is. — Országszerte mozgalom indult meg, hogy ezt a napot minél nagyobb fényvel, a hazafias kegyeletnek minél impozánsabbn nyilvánulásával ünnepezzük meg, nem csak Aradon, hanem az ország minden városában. — Nem tudunk róla, hogy **Zemplénavármegye** és **Sátoralja-Ujhely** város részéről megindult e mozgalom az évforduló kegyeletes megünneplése iránt. E hó 21-ikén csütörtökön délután lesz városi, és hó 28-ikán megyei közgyűlés. Meglátjuk mit fog határozni az ünneplést illetőleg a megye és a város?

Már jeleztük, hogy az aradi napra leutaznak **Matolay** Etele alispán és id. **Bajusz** József ügyvéd, megye bizottsági és városi képviselőtestületi tag, 48-as honvédek. Eltekintve a helybeli ünnepléstől, reméljük, hogy a megye és a város közönsége — több derék vármegye és város példájára — küld majd korszort az aradi vértanúk sírjára?

— **Horváth József temetése.** A vármegye politikai és társadalmi világának impozáns részvétele mellett kísértük vásárnapi délután örök nyugalom helyére a megyei közigazgatás kiváló alakját: **Horváth József** volt árvászéki elnököt. Délután három órakor kezdődött a szomorú szertartás, de már félórával előbb megtelt a vármegyeháznak ódon udvara azokkal, akik eljöttek istenhozzadot mondani a felejtethetlen barátának és a szeretve tisztelt tisztviselőnek. Az udvaron a kopsorsót díszbeöltözött vármegyei hajduk és gyászba öltözött hölgyek vették körül. Egyszerű és méltóságstéljes volt a temetés. A kopsorsó beszéltése után a helybeli dalárda gyászalt énekel, azután megindult a gyászmenet a róm. kath. temetőbe, a kopsorsót a plébános és a papság követte. A házak ablakai zsufolváltak könnyes szemű hölgyekkel.

A temetésre a vármegyéből sokan jöttek el, ott voltak: **Mailáth** József gróf, **Dókus** Ernő orsz. képviselő és neje, **Hammersberg** család, **Tolesvai Nagy** Barna, **Horváth** Vince az elhunyt bátyja, **Schwartz** Zsigmond és számosan mások. A megyei tisztviselők élén **Molnár** István főispán a városiak élén **Sékely** Elek polgármester vettek részt a temetésen. Ott volt a katonaság **Czibur** László őrnaggyal, valamennyi polgári hatóság, a tanintézetek és egyletek. A sírnál a dalárda még egy bucsu dalt énekel, azután a kemény göröngyök beborították a szeretett halott kopsorsóját. Korszort helyezték a kopsorsóra: a **Hammersberg** család, **Tolesvai Nagy** Barna, a vármegye tisztikara, a vármegye árvászéki és **Horváth** Vince a következő szallagrással: Vértik a sziv, de nem feled. — Kedves ősém Isten veled.

— **A kereszténység ünnepe.** A fővárosban ülésező püspöki konferencia foglalkozott a kereszténység ünnepével, mely 1900-ban fog lefolyni. Az ünnepségekre vonatkozólag javaslat terjesztett elő. A javaslat indítványozza, hogy minden egyházmegyei hatóság a jubiláris idő folyamán vagyis 1900. január 1-től 1901. január hó 1-ig tartó időközben a szent missziók és lelki gyakorlatok megtartását körlevélben ajánlja — miután óhajtatandó, hogy a misszió áldásában minnél többen részesüljenek — felszólítja a lelkeskedő papságot, hogy záros határidőben belül közöljék idevonatkozó óhajtasukat az egyházmegyei hatósággal, hogy a szükséges intézkedéseket a központban idejkorán megtegyék lehessen. A lelki gyakorlatok a papság számára a nevelő intézetekben, a nők számára a női zárdákban, illetve a zárdai templomokban végzendők. A javaslat továbbá azt indítványozza, hogy az egyházmegyei hatóság nyomatott nagy felhívásokat bocsásson ki, hogy a híveket a kettős jelentőségű jubileumról, ennek teljes programjáról tájékoztassa. A lelki pásztorok pedig a szószékéről oktassák ki híveiket a jubiláris idő magasztosságáról. A javaslat szerint igen óhajtatandó, hogy a püspöki kar Magyarországi katolikus híveit egy magyar nyelvű — és más honi nyelvekre is lefordítandó — közös pásztorlevellel örvendezze meg, mely pásztorleveleket a jubiláris esztendő folyamán, az egyházi hatóság által meghatározandó időben, minden templom szószékéről olvassák fel.

— **A magyar protesztáns irodalmi társaság** e hó 20-án tartja Debrecenben vándorgyűlést, s ez alkalomra oda sereglettek a hazai protesztáns egyházak egyházi és világi nagyvai s elkötelezői. — Tiszáninneri cv. ref. kerületünkben a gyűlésre a következő tagok jelentkeztek: **Borbély** József, **Buza** János, **Botos** József, **Czege** András, **Dókus** Gyula, **Dókus** László, **Elek** József, **Fejes** István, **Gérec** Károly, **Irdányi** Barna, **Ifj. Kiss** Lajos, **Kónya** András, **Oláh** Péter, **Paykoss** Endre, **Palcso** Károly, **Radács** György, **Révész** Kálmán, **Szobonya** István, **Szuhay** Benedek, **Szalóczy** Pál, **Dr. Tüdös** István, **Új** József, **Varga** József és **Steinfeld** Jenő.

— **Kitüntetett grófnő.** Ő felsége özv. gróf **Zichy** Rezsőné szül. **Péchy** Jakabina grófnőt az első osztályú Erzsébet-renddel tüntette ki. Az érdemrendet tegnapelőtt tüzte fel a grófnő mellé **Péchy** Zsigmond abaujgyecci főispán. A felütés nagy ünnepegyességgel történt, **Enyiczén**, mely alkalommal a környék élőköléségei is, jelen voltak.

— **Elhunyt körjegyző.** Az ungvármegyei körjegyzői kar egyik tekintélyes munkása **Galgóczy** Gyula horlyói körjegyző e hó 12-én elhunyt. Temetése e hó 14-én ment végbe nagy részvét mellett.

— **Fiók veres-kereszt egylet** alakult Sárospatakon e hó 15-én herceg **Windisgrätz** Lajosné elnöklése mellett, a mely alkalommal a tisztikar és a választmányi következőleg alakult meg: Társelnökök: **Dr. Kun** Zoltánné, **Philipp** Károly. Alelnökök: **Philipp** Károlyné, **Trstyánszky** Károlyné. Orvosok: **Dr. Kun** Zoltán, **Dr. Kondor** Miksa. Ügyész: **Dr. Kiss** Sándor. Pénztárnok: **Szécsi** Géza. Titkár: **Trstyánszky** Károly, és 31 választmányi tag.

— **Öröm a tisztviselőknél.** Mint biztos forrásból halljuk, a nyolcadik rangosztálytól lefelé álló állami tisztviselőket fizetése a jövő év január 1-től kezdve 100 fittal felemeltetik, s ez a tulkiadás már a jövő évi budgetbe fel is van véve.

— **A sárospataki főiskola tanári kara** szeptember 9-én tartott köziskolai székli gyűlésében jubiláris **Maklary** Pap Miklós 25, s **Soltész** Ferencet 50 éves kálhaszn munkálkodásuk évfordulója alkalmából. A köziskolai széknek ez a gyűlés kizárólag a két ünnepelel férfi iránt való tisztelet s szeretet megnyilatkozására volt szentelve, a melyen **Dr. Zsindely** István tolmácsolta a tanári karának a jubilánsok iránti elismerését, becsülését és szeretetét.

— **Borzasztó tűzhalál.** A homonnai járásban fekvő **Világ** községben nagy szerencsétlenség történt: **Mendlovics** Mór kereskedő felesége a Mező-Laborcon újonnan bevásárolt árukat rakosgatta, e közben egy kőolajt tartalmazó korsót a vaskályhához helyezvén, az véletlenül a kályhához ütődött és eltört. A szétfolyó kőolaj a földre elhelyezett lámpástól lobbort vetett. A láng az asszony ruhájához kapott, ki erre leányával rémülten szaladt ki az utcára. A leánynak künn eszébe jutott, hogy kis öcsése a szobában maradt, vissza szaladt tehát, de a szoba akkor már teljesen lángokban állott, onnan ki nem menekülhetett s öcsésével együtt porrá égett. Az örülten futkosó asszonyt sikerült a lángoktól megszabadítani, de oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy az orvosok szerint feltétlenül belehal. Képzeltető **Mendlovics** rémülete, ki Mező-Laborcól hazafejvén, két házát, vagyontát romokban, családjától megfosztottan találta.

— **Tanácsbíró-választás.** A tisztviselői cv. ref. egyház kerületi gyűlékezeteinek kerületi világi tanácsbírói kellett válasz-

taniok a György Endre egyházmegyei gondnokra történt megválasztása folytán megüresedett helyre. A közbizalom a kerültek volt világi főjegyzőjében dr. Farkas Antalban összpontosult, a ki 548 szavazatot nyert.

— **A helybeli ipariskola ügye.** Helytelenítettük lapunk előző számában az ipariskola 6 frtos tandíját. Eppen most értesít lapunk kassai tudósítója tavirtilag, hogy a kassai iparkamara ez ügyben a kereskedelmi miniszterhez és az alispánhoz távirati feljelentést tett. Különben a kérdéssel szombati számunkban részletesebben fogunk foglalkozni.

— **Az újtestamentum revíziója.** Amint értesülünk, rövid idő alatt megkezdődik. Szász Károly püspök, a kit ennek a másik nagy és nemes feladatának a megoldásával is megbízott az angol bibliaterjesztő társaság a M. Prot. Irodalmi Társaság debreceni gyűlését, mint kedvező alkalmat, felhasználja arra, hogy e tárgyban több bibliai tudóssal értekezzen. E végből a bizalmas értekezlet, e hó 21-én, az irod. társaság gyűlést követő napon fog megtartani Debrecenben.

— **A sárospataki önkéntes tüzoltó egységet** még január 9-én tartott közgyűlést elhatározta, hogy herceg *Windsgraetz* Lajost örökös díszelőlék, *lovag Bogay* Zsigmondot örökös tiszteletbeli iparparancsnokká választja meg. Az erről szóló levelek már elkészültek s a napokban fognak átadni.

— **Szüreti estély.** Az Iparos Önképző Egylet megvaltoztatta a színházban rendezendőt szüreti estély napját, nem október 7-én, hanem október 1-én vasárnap lesz megtartva az érdekes jelmezes estély. A szereplők névsorát jövő számunkban fogjuk közölni.

— **Hazafélő.** E héttől kezdve üresbecnek a kaszárnyák. A három esztendőig kiszolgált legénység leszerelt. Katonaságok, cibiruhás legények feszítettek tegnap az utcákon, szübekben a szabadságos kis könyvükkel, kezükben hagyományos bokréta napdélcezával. Nagy örömmel mentek. Szinte látni lehetett az arcokról, hogy főtöbbet tesznek nekik ez az állapot. Hisz mindenkinek van valakije a ki várja mar odahaza; szülő, testvér, vagy szerető. Egy éjszakán kidühajkoltak magukat, buszultak a kameradoktól, — aztán köd előttem, kő utánam, itt hagyták három éves emlékeimnek tanúját.

— **Élő fánya.** Sárospatakon Nieszner Ferenc telegyáros fogadott kis leánya a napokban, a konyhából a kipattanó szikra által lúgra lobbant forgacsot eloltani akarván, ruhája lobbot kapott, s ijedségében szaladni kezdett, nagynehezen sikerült az égő ruhától megfosztani. Könnyebb égési sebeket: kapott, ellenben az égő ruhát letépi Nieszner Ferencné mindkét keze megsebesült.

— **Rendelet a karácsonyfáról.** Ezen túl nem lesz szabad mindenkinek karácsonyfát arusítani. A földmivélségi miniszter ugyanis szigorú büntetés terhe alatt elrendelte, hogy mindazok, kik fényő-karácsonyfát arusítanak, a jogos szerzésről hatóságí bizonyítványt tartoznak kiállíttatni, s azt maguknál tartani, hogy mindenkör ellenőrizhetők legyenek.

— **Eladó szőlő.** Két és fél holdat meghaladó szőlőmet, a melyből 400 négyeszőg öl már telepítve van, 1100 frttrt más vállalat miatt eladom. Cím a kiadóhivatalban.

SZÍNHÁZ.

— **Színészek Sárospatakon.** (Saját tudósítónktól.) Mint minden évben, úgy az idén is, a diákokkal együtt megérkeztek a színészek. E hó 11-ike óta működik városunkban Sárospatakon Kunhegyi Miklós színházgató a nyári társulatával. A lelkes direktor igyekszik azon, hogy a pataki publikum magas fokon álló művelését lehetőleg kielégítse. Ritkán van alkalm a itteni közön-

ségek oly jól összevágó előadásokban gyönyörködni, mint a minőben Kunhegyi társulata rendezti. Elégge látogatójait a színről, kellemesen eltöltve az egyhangu, unalmas pataki estéket. Az előadásokat *Pepita* operettel kezdte meg, zsuflóság telt ház előtt. Azóta, habár az idő nem kedvezett színészeinknek, mégis kellő számu publikum előtt játszanak. Elvezetése estéket nyújtottak a »Gésák«, a »Virágosata«, a »Fekete Rigó«. A szerelem iskolája, mely darabokban a bájos és szép direktorné *Kunhegyi* Molnár Bella a pataki közönség kedvence lett.

Hétőn adták elő: A »40 éves kisaszonny« Toché szellemes vígjátékát. Különösen hárman érdemelnek díszesetet. Ez est legkitűnőbb alakja a fiatal, csak 40 éves artalan kis leány *Angélique Szélnyi* Emilia, tehetséges komika, ki alakításával ügyes mimikájával méltán kiérdemelte a perecké szűnni nem akaró tapsot. *Juhász* Bonardel Maurice szerepében egész estén keresztül élénk derűtségben tartotta a közönséget. Gyűes színész, ki helyesen fogja fel szerepét, s van tehetsége hozzá, hogy azt megfelelően el is játsza. — *Delacurati* Andrét *Arnyai* aita, igazi jóindú vén botanikus volt. — *Juhász*sal együtt elvezetése estét nyújtottak.

A heti műsor a következő: Kedden Két tacsó, szerdán Királynő dragoynyosa, csütörtökön Bán bán, Pénteken *Legények* milliói, szombaton *Libapásztor*, vasárnap *Cigány szerelem*. b. e.

— **Kunhegyi társulata.** Kunhegyi Miklós színházgató téli társulatához újabban még két kardalós nő szerződött: *Kövessey* Etel és *Siska* Ilonka.

— **Színészeti előkészítő iskola Kasán.** Minden városban találkozik egész sora azon tehetségeknek, kik csupán azért nem mehetnek a színi pályára, mert anyagi helyzetük nem teszi lehetővé a fővárosban való tartózkodást és drága tandíjat, — elhatározta Szendry Mihály a kassai színház igazgatója, hogy ezt egy színészeti előkészítő iskola szervezése által lehetővé fogja tenni. Ezen terv, ha sikerül, nagy befolyással lehet a felvidéki színészet fejlődésére. A színészeti előkészítő iskolában a növendékek elsajátítanak mindama elméleti és gyakorlati tudományokat és játékokat, melyre egy kezdő színésznek szüksége van. — Állandóan statisztátnak, sőt több-kevesbé néha napján kisebb-nagyobb szerephez jutnának. Az előadók a színházi épület egy erre színt helyiségében kisebb háziszínpaddal felszerelve egy oly időben folynának, hogy esetleg más pályán működők is részt vehetnének benne. A színészeti előkészítő iskola 2 szakra volna osztva, énekes és drámai szakra. Az évfolyamot egy nyilvános záró vizsgálat fejezné be a kassai Nemzeti Színházban, melynek utána a növendékek esetleg végbizonyítványt kapnak az előkészítő iskola részéről. Az igazgatóság közbenjárna, hogy az évfolyamot sikerrel végzett növendékek a színészeti felvételi vizsgálatokon részt vehessenek, esetleg kibeen nagyobb lehetőség van, mint ösztöndíjas növendéke a kassai Nemzeti színháznak a színészeti akadémia iratkozhatnak — de kisebb társulatnál okvetlenül nyerhetne alkalmazást.

Ahhoz, hogy valaki a színészeti iskolába felvétessék, szükségeltetik:

1. Erkölesei bizonyítvány.
2. Legalább a 15. betöltött év.
3. Kellő intelligencia.
3. Szülői beleegyezés.

Az előkészítő iskola megnyílnék ez év október hó 15-én, a tandíj a lehető legminimálisabb volna. Megjegyzendő, hogy a színészeti előkészítő iskola csak azon esetben létesítették, ha kellő számu növendék jelentkezik.

Jelentkezni lehet e hó 16-tól kezdve dr. Bányai Sándor színházi titkárnál a színházi épületben (II. emelet balra) hétköznapokon délelőtt 11—12-ig délután 4—6-ig, vasárnap és ünnepponakon d. e. 10—12-ig szeptember 25-én túl jelentkezések e nem fogadtatnak, közelebbi felvilágosítással a titkári hivatal szolgál.

Ipar és kereskedelem.

Az utazók inváziója.

— Az illetékes hatóságok figyelmébe. —

Sátoralja-Ujhely, szeptember 19.

Említettük már egyszer, hogy az év minden időnyében millió óriási mértékben lepik el az utazók városunkat. Felhivtuk a hatóság figyelmét arra a miniszteri rendeletre, a mely a vidéki kereskedők érdekeinek megoltalmazása érdekében korlátozta az utazók tartózkodási idejét. És a hóságoknak mindez úgy látszik nem használt.

Mert most ismételen csak azt tapasztaljuk, hogy az utazók napokon át tartózkodnak városunkban, házról, házra járnak és rontják a helybeli és adófizető kereskedők forgalmát. Holott azoknak az utazóknak csakis 24 óráig szabad a városban tartózkodniok. Igazán nem értjük ebben a tekintetben a rendőrség indolenciáját, amely a város minden érdekével szemben mégis figyelmen kívül hagyja az utazók invázióját. Reméljük, hogy a szigorú intézkedés el nem marad, mert ellenesetben a kereskedők tényleg kénytelenek volnának más helyen keresni jogos érdekeik megvédését.

Különben is több sajtóorganum foglalt állást az utazók ellen, akik minden téren rettetnek károkat okoznak egy a vidéki kereskedelemnek, mint a vásárló közönségnek. Mint mindenfelől írják, hihetetlen mérvet öltött nálunk a részletfizetéses üzlet és még nagyobb mérvet öltöttek azok a csalások, melyeket az utazó ágensek egy része a tudatlan néppel elkövet. Vannak esetek, hogy annak a szegény iparosnak vagy gazdának, akit befotnak, rámeqy utolsó agynemije, mert előnyösnek gondolta a részletfizetéses adás-vételt. Egész ekziszienciákat tesznek tönkre hitvány a sálány árúért, a melyekről csak később derül ki, hogy a kialakított vételárnak alig egy harmadát erik meg. És folyik országszerte az ezkekczió. De nemcsak festett képekkel, vászárral, ruhákkal, női ruhaszövetekkel, függönyökkel s hasonló dolgokkal folyik az üzérkedés. Minden gazdember tudja, hogy a gazdasági gépek is éppen olyan részletfizetéses cikkek lettek, a melyek a jóhiszemű gazda vagyoni károsításra kínálkoznak.

A törvényhozásnak és a hatóságoknak kötelessége meggátolni a tényleg óriás mód-n elszaporodott visszléseket. *Olyan törvényre van szükségünk*, mely a siker biztosítékait is magában foglalja, a mely megadja, az adósnak tényleg is és ne csak a papíron a védelemnek jogát, szemben a részletfizetéses üzletek tömeges csalásaival.

Tudjuk jól, hogy nagy számmal vannak tisztességes cégek is, melyek ily részletfizetéses ügyletekkel foglalkoznak. Ezeket nem fogja feszélyezni a törvényes intézkedés szajrosága. De a hol baj van ott igyekezzünk a bajon, ha már segíteni akarunk, komolyan és ahhoz értőleg segíteni. Mellesleg csak meg akarjuk említeni, hogy a *biztosítási ügynők* is rendszerint azzal a szándékkal mennek üzletet csinálni, hogy rászedjék az illető biztosítandót s leg-többször oly alacsony díjakat mondanak be, a melyek tényleg arra bírják az áldozatot, hogy ahíjjon egy ügylet meghatalmazást. — Ha azután az első díj nyugtája jön, elképedve veszi észre a szerencsésen biztosított egyben, hogy becsapta az ügynök, a ki például negyedevenként 25 frtot mondott s ha a nyugta jön, 40—50 frtot kell fizetni. Hát erre is kellene valami módus találni, hogy annyi csalást el kövessenek a magyár néppel, a mely ilyen esetben a rászedett, a karosított. Nagyon egyszerű volna különben a dolgot úgy intézni, hogy az illető ügyletet kötő ügynök csak akkor kapja ki a társaságtól járó járulékot, ha a fél az első fizetést simán, ellenvetés nélkül teljesítette, tehát kiemelve, hogy az üzlet realis volt,

a melyet az ügynökkel kötött.

E soránkkal ezutal nem kívánunk mást, minthogy figyelmeztessük a modern üzérkedésnek alakjaira, a kik bejárják a vidéken a jó falusiat, s a városokban sorban a házak állandó lakosait, kínálván a portékát, melyen túl kell adniok. A magyár parasztnak egészséges humora *vígé*-nek nevezte el az embereket. Ez a vigé bekopogtat azután mindenhova. Begygy minden házba akár mondják, akár nem mondják, hogy: szabad. S a mint belépett a család otthonába, az asztalra kiteríti, portékáit vagy prospektusait. Annyit beszél, hogy végre senki sem tud vagy nem akar elmentomdani. Lefüli a legokosabbat, kik hűdedzve hallgatják azt a renetget böbeszedű embert, a ki megakarja reformálni mindenkiné a háztartását, lakásának a berendezését, sőt a gazdaságát is. Csak az a jó, a mit ő árul s csak az a művelt ember s okos gazda, a ki az ő árúiból rendezkedik be. Mikor pedig meg van az alku s a jó magyár gazda, a maga ószinte hiszékenységgel lépme együgyűnyaira, hogy a vigének elhisi, hogy a mit eddig félérteket tartott, az tulajdonképen fekete, a mit eddig zöldnek hitt, az voltaképen tulipiros: akkor megérkeznek a földesúrt árak s az én jó magyaron későn veszi észre, hogy bizony rászédtek s megcsalták rutul. Mert hisz meg van írva, hogy mindig saját karán tanul. Valjha igazán tanula és okúna is. De mert még ez is csak közmondásos ráfogás, azért kérjük követeljük ezen dologban a legerélyesebb törvényes intézkedést.

Lapunk zártakor értesülünk arról, hogy a keresk. miniszteriumban ez ügyben komoly szaktanácskozományok folynak. Addig is elvárjuk a helybeli kereskedelmi társulat elnökétől, hogy ez ügyben a kereskedők érdekeit megvédje. Sajnos ilyenmű intézkedésről még nincs tudomásunk. Reméljük, hogy azzal nem fog késni?

KÖZGAZDASÁG.

— **Állategyesügyi kimutatás.** Vármegyének területén az elmúlt két folyamán ruhkört volt 1 közösgében 1 udvarban; sertésorban 3 közösgében 8 udvarban; sertésvész 29 közösgében 218 udvarban.

— **Fizetőkép telenség.** *Kiss* Illés kisvárdai kézmű- és divatúró cég 110,000 frt passzívával fizetését beszűntette. Az aktíva még ösmertelen.

Gross M. Jakab nyiregyházi vb. cég passzívái 22,000 forintot tesznek ki, az aktíva alig 4000 frt. Az árurakért legközelebb árverelik el.

Sichermann Jakab ungvári kereskedő hiamis bukásért vizsgálati fogságba került.

— **Vegyikisérleti állomás Fiumában.** A fiumai régi kivásága, melyet nevezetesen a borkeresedők sürgettek évek óta, hogy állami vegyikisérleti állomás létesüljön a kikötő városban, legközelebb teljesül. Értésülésünk szerint a földmivélségi miniszter valószínűleg már a jövő hónapban megnyitattja a fiumai laboratoriumot s így az ottani kereskedelem és ipar nem lesz tovább a budapesti laboratoriumra utalva.

A szerkesztőség üzenete:

Klasszöny Helyhen. Igen a francia az egyidűleg fogalmát így fejezi ki leovjában: En même temps. A bírálóimnek volt igaz.

Politikus Bodragküz. Az a hír, akitől a Magyar-száz véső-napi vesérickben. A szerkesztő hida cím alatt Hólo Lajo veséricket írt: Ma láthó jössel a parányi ki gróf. Ezzel a kértéssel máj vesérickükben mi is foglalkozunk.

Kiajza:

A SZERKESZTŐSÉG.

Első zemplénmegyei honi butorcsarnok.

S.-A.-UJHELY.

Értesítés.

Van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a „Vörös ökör» emeletén levő **5 teremben** a legkényesebb izlésnek is teljesen megfelelőleg jól berendezett

BUTORRAKTÁRAMAT

a n. é. közönség kényelmére ezzel kapcsolatosan ugyanott a földszinten egy **nagyszabású butoraktárral** megnagyobbítottam.

Kik eddig nálam bevásárolni szívesek voltak, meggyőződhetnek azon állításom igazságáról, hogy raktáramban csakis jó és szolid minőségű és bárminő kívánalomnak megfelelő izlésteljes áruim vannak, miért is kérem e kedvező alkalmat megragadni és ígérem, hogy a n. é. közönség bizalmát mint eddig, úgy ezután is igyekezni fogok kiérdemelhetni.

63—17

Kiváló tisztelettel

WILHELM HENRIK.

Hirdetések

közzétételére legalkalmasabb
Zemplénvármegyének legel-
terjedtebb lapja a

„Felsőmagyarországi Hírlap.“

A Malártsik-féle cs. és kir. kiz. szab.

Patkány-irtó pogácsa

kapható
30 és 60 filléres
csomagokban.

mindenütt
1 és 2 koronás
dobozokban.

Csakis eszen véd.

jeggyel valódi.

Ismét eladóknak megfelelő kedvezmény.

Egyedüli legbiztosabb szer a patkány-, egér- és vakondok kiirtására.

Házi állatoknak teljesen ártalmatlan.

Próba rendelmények, melyek 2 nagy, vagy 5 nagy csomagból állanak 1 kor. 60 fillér, illetve 3 kor. 80 fillér beküldése mellett bárhova bérmentve küldetnek.

Feltalálója és készítője: 4—10

Malártsik György S.-a.-Ujhely.

Legfinomabb csemege szálló
a legolcsóbb napi árban kapható.

Ha szép kenyeret vagy
süteményt akar ön, kérjen

40—50 deka buzahszáthez 5 krajczárért 2 dekagramm

„Stella“ sütőport

mely jobb minden bécsi gyártmányánál.

Kapható Sátoralja-Ujhelyben: Bilanovits István, Szentgyörgyi Vilmos Malártsik György, Klein Albert, Klein Géza, Behyna Testv., Hazai Adolf, Klein Henrik, Fischer Hani, Glüch Samu, Grünbaum Márkusz Liechtenstein Adolf és Szikszay Róza kereskedésében. 61

Javításokat jutányos árban kifogástalanul eszközöl.

Dísz- és ígás-lószerszámok

különleges ostorok,

ostoronyelekből

nagy raktár

Sérvkötőkben nagy raktár.

Landesmann Samu
Sziigyártó és nyerges
SÁTORALJA-UJHELY. Rákoczy-utca. (Kis-placc)

Lovak
ápolásához
szükségeltető min-
denféle különlegességek
és eszközök. Legfinomabb
bőrzsírok, kenőcsök, szappanok.

Vadászati eszközök nagy választékban

Köszönetnyilvánítás.

C Fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestárú-gyár.
Ő eszásári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherczeg rendkívül meg van elégedve az asbesttalpjal bélelt cipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kirándulásán használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy ei, mint más közönséges cipőkkel. Küldök egy pár vadász cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipőszél s aztán küldök ide.
Hiszük, hogy e vadászcipők ep oly jök lesznek és ep oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szaloncipők.
Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, luszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a követeket írja:

Tisztelt Doktor ur!
Az asbestbetéti cipők kitérőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán tárolt; megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíve tánácsát köszöni
Dunonon, 1897. évi szeptember 17-én

tisztelő líve
WEKERLE SÁNDOR.

➔ **Nincs többé lábfájás!** ➔

Övjük lábainkat hidegtől,
nedvességtől és meghűléstől.
Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bór-
keményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadszalmazott asbesttalpbéléssel látja el.

Keltősvastagságú 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitérőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállítottott. Szétküldés eskis utánvételt, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladóknek megfelelő árengedmény.

Asbestárú-gyár
részvénytársaság

Budapest VI. Sziv-utca 18.

29—52

Egyedüli elárúsító raktár Klein Zsigmond „Kedvencz áruháza“ S.-a.-Ujhely Rákoczy-utca 775.